

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

**DĚTSKÉ FOLKLORNÍ SOUBORY
V KARLOVARSKÉM KRAJI**

Hana Vithová

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, ... 2012.

.....

Chtěla bych poděkovat všem, kteří mi věnovali čas a svou ochotu při zpracovávání mé bakalářské práce.

Především bych chtěla poděkovat vedoucí práce paní doc. PaedDr. Daniele Mandysové, za odborné vedení a cenné rady, které mi pomohly s nejnáročnějšími částmi.

Mé díky patří také vedoucím dětských folklórních souborů za jejich spolupráci a poskytnutí informací.

Nakonec děkuji Mgr. Haně Vithové, Vlastě Kubouškové a Petru Houškovi za poskytnutí cenných materiálů a podporu.

Obsah

Úvod	6
1. Charakteristika oblasti	7
1. 1 Historie Karlovarského kraje	7
2. Lidové tradice a zvyky Karlovarského kraje	10
2. 1 Architektura	10
2. 2 Rukodělná výroba	11
2. 3 Zvyky a obyčeje	11
2. 4 Kroje na Karlovarsku	17
2. 5 Jazyk	19
2. 6 Lidové písně a tance	20
2. 7 Sběratelství na Karlovarsku	21
3. Dětské folklorní soubory v Karlovarském kraji	23
3. 1 Dětský folklorní soubor Stázka	23
3. 1. 1 Historie	24
3. 1. 2 Repertoár	26
3. 1. 3 Reprezentační činnost	27
3. 2 Dětský folklorní soubor Marjánek	29
3. 2. 1 Historie	30
3. 2. 2 Repertoár	32
3. 2. 3 Reprezentační činnost	33
3. 3 Dětský folklorní soubor Dyleň	35
3. 3. 1 Historie	36
3. 3. 2 Repertoár	38
3. 3. 3 Reprezentační činnost	39
Závěr	42
Seznam použité literatury a pramenů	43
Resumé	45
Seznam příloh	46

Úvod

Když jsem se v pěti letech stala členkou začínajícího folklorního souboru Stázka netušila jsem, že folklor bude ovlivňovat celý můj dosavadní život. Prostřednictvím souboru jsem poznala mnoho zajímavých a slavných lidí, a také plno přátel, s kterými máme mnoho společného.

Díky folklornímu souboru jsem se začala více zajímat o folklorní oblast Karlovarska a Chebska (Egerlandu). Nezajímala jsem se jen o tance a písně, ale také o lidové zvyky a historii Karlovarského kraje, která svým dílem přispěla k formování lidové kultury na Karlovarsku. K výběru tématu bakalářské práce přispělo i to, že z této oblasti pocházím.

Karlovarsko je oblast se zajímavou historií, která v období světových válek procházela zásadními okamžiky, jež se podepsaly nejen na kulturním životě obyvatel. Asi největším zásahem do původní kultury byl odsun německého obyvatelstva. Po staletí soužití Čechů a Němců se zde vytvořila jedinečná společnost se specifickými tradicemi a lidovými zvyky. Vlivem vysídlování zde nakonec zbylo jen málo lokalit, kde se dodržovaly staré zvyky a mluvilo se “egerlandským“ nářečím.

Folklorní soubory zabývající se Karlovarskem, udržují a oživují zaniklé tradice. Tím přispívají k tomu, aby se uchovalo jedinečné folklorní dědictví Karlovarského kraje.

Stěžejní částí práce je činnost dětských folklorních souborů v Karlovarském kraji. Při zpracovávání jsem čerpala z kronik, webových stránek, osobních rozhovorů a korespondencí.

Na prvních stránkách čtenář nalezne základní informace o činnosti souboru. Následují části obsahující stručný přehled historie souboru od jeho založení až po rok 2011. V další části práce popisují materiály, ze kterých soubor čerpá, a uvádím zde i stručný výčet choreografií a písní. Poslední část jsem věnovala reprezentační činnosti souborů. Považuji za nutné, aby se folklor co nejvíce prezentoval na veřejnosti. Tím snad bude zajištěno další pokračování souborů a lidové tradice jako takové. Tyto kapitoly se zaměřují na akce pořádané folklorními soubory, na kterých se setkává jak široká veřejnost, tak i členové různých folklorních souborů. Díky různým folklorním festivalům se mohou soubory navzájem inspirovat a tím i zvyšovat kvalitu své práce.

1. Charakteristika oblasti¹

Karlovarský kraj² je nejzápadnějším územím České republiky. Skládá se ze tří okresů: okres Cheb, okres Karlovy Vary a okres Sokolov. Více než polovinu celkové délky hranic tvoří hranice se Spolkovou republikou Německo - na západě s Bavorskem a na severu se Saskem. Karlovarský kraj sousedí na jihu s Plzeňským krajem a na východě s Ústeckým krajem. Krajem protéká řeka Ohře. Jižně leží Český les a Tepelská vrchovina, směrem do vnitrozemí Slavkovský les a Doupovské hory.

Nejvyšším bodem kraje je Klínovec (1 244 metrů nad mořem) v Krušných horách a nejnižší místo (320 metrů nad mořem) leží na hranicích kraje v okrese Karlovy Vary. Z přírodních zdrojů lze pokládat za nejdůležitější zásoby hnědého uhlí, keramických jílu a menší ložiska kovových rud. Velmi významné jsou zdroje minerálních a léčivých vod. Díky nim se v Karlovarském kraji nachází nejvýznamnější koncentrace lázeňských míst v České republice. V Karlovarském okrese se nacházejí lázeňská města Karlovy Vary a Jáchymov. V Chebském okrese Mariánské Lázně, Františkovy Lázně a Lázně Kynžvart.

Karlovarský kraj je součástí folklorní oblasti zvané “širší Karlovarsko a Chebsko (Egerland)“.

2. 1 Historie Karlovarského kraje³

Karlovarský kraj je rozdělen na tři části - Karlovarsko, Chebsko a Sokolovsko. Každá z těchto částí má rozdílný hospodářský vývoj, přírodní podmínky a historii, ale společně utváří dějiny Karlovarského kraje.

Historie člověka na Karlovarsku začala v hluboké minulosti. Nejstarší památky pocházejí ze střední doby kamenné (mezolitu). Největší počet důkazů o lidském osídlení pochází z oblasti Poohří a povodí řeky Ohře.

Archeologové dokládají první slovanský kmen Sedličanů, který v roce 1086 zakládá centrum zdejšího kraje – hradiště Sedlec.

---

¹ <http://zstrebivlice.blog.cz/0602/referat-zemepis-karlovarsky-kraj>

² Viz příloha č. 1.

³ Kolektiv autorů, Karlovarský kraj, vydavatel Karlovarský kraj 11/2003 IBSN 80-239-19-1.

Konec dvanáctého a polovina třináctého století je spojeno s kolonizací vyšších poloh Karlovarska (Doupovské hory, Tepelsko). Mimořádně důležitou roli při kolonizaci hrály zejména kláštery⁴, rod Rožmberků, pánové z Milevska nebo Milhostovicové.

Od druhé poloviny třináctého století se kolonizace Karlovarska účastnilo německé obyvatelstvo. To se usadilo zejména v oblasti Krušných hor a Slavkovského lesa. Správním centrem se stává hrad Loket. Zde se nacházela i královská obora a podle pověsti v této oboře český král Karel IV. objevil při lovu horký termální pramen, jemuž se začalo říkat Vřídlo. V roce 1358 si u pramene nechal postavit hrádek a založil zde lázeňské město Karlovy Vary.

Ve čtrnáctém století byla dotvořena sídelní struktura většiny dodnes existujících vesnic v nižších polohách Karlovarska (Poohří, Žluticko, Bochovsko, Toužimsko)⁵.

Patnácté století se neslo v duchu pustošení a vylidňování některých oblastí díky pohybu husitských vojsk po Karlovarsku. V první polovině šestnáctého století přicházejí noví němečtí kolonisté z oblasti Saska a Horní Falce a zakládají v Krušnohoří nová města⁶.

Od poloviny šestnáctého až do počátku sedmnáctého století bylo Karlovarsko oddáno luterství a převážně majetkem nekatolické šlechty. Po porážce českého stavovského povstání v letech 1618 – 1620 král Ferdinand II. potrestal odbojnou stavovskou šlechtu rozsáhlými majetkovými konfiskacemi. Třicetiletá válka měla pro celou oblast dalekosáhlé hospodářské a politické důsledky. Do vylidněných oblastí byly povoláváni němečtí obyvatelé. Díky tomu se tento kraj stal územím s převládajícím německým osídlením.

Zrušení nevolnictví podnítilo na Karlovarsku rozvoj manufakturní výroby zvláště pak výrobu porcelánu.

Karlovy Vary se ve druhé polovině devatenáctého století staly nejvýznamnějšími lázněmi Evropy a díky tomu zde došlo k velkému hospodářskému rozvoji. První světová válka v letech 1914 – 1918 tento rozvoj ukončila a přinesla s sebou hospodářsky a sociálně tíživou situaci.

---

⁴ Waldsassenký a tepelský klášter, založený českým velmožem Hroznatou.

⁵ Žlutice, Teplá, Hroznětín, Bochov, Doupov, Ostrov, Nejdeč a Bečov.

⁶ Jáchymov, Abertamy, Horní Blatná, Boží Dar a Pernink.

Po porážce Rakouska – Uherska byly v Evropě Versaillskou smlouvou vytýčeny nové hranice. Nově vzniklé Československo (28. října 1918) stálo na straně vítězů a Německo na straně poražených. Obyvatelé německého jazykového území Čech nesouhlasili se začleněním těchto regionů do nového státu, a proto se v rámci Československé republiky pokusily utvořit autonomní státní útvar Deutsch – Böhmen. Tento pokus byl zásahem československé armády a policie zlikvidován.

Meziválečné období na Karlovarsku bylo ve znamení stupňujících se národnostních třenic, které byly podporovány německým nacionalistickým hnutím. Hospodářská krize kolem roku 1930 vedla v celém Československu a rovněž v německém příhraničí k vysoké nezaměstnanosti a následně ke zvýšenému sociálnímu a národnostnímu napětí. V přímé návaznosti na zřízení diktatury v Německu (1933) byla roce 1935 založena Sudetoněmecká strana. Tato strana usilovala o maximální samosprávu Němců v českém pohraničí. Na základě Mnichovské dohody bylo Karlovarsko v říjnu obsazeno německým vojskem a připojeno k tzv. třetí říši. Krátce před tím byli přinuceni opustit Karlovarsko poslední Češi.

Druhá světová válka, jež vypukla 1. září 1939 útokem Německa na Polsko, postupně zavinila další hospodářský úpadek na Karlovarsku. Konec války, v květnu 1945, znamenal pro Karlovarsko totální chaos. Část regionu byla osvobozena českými bezpečnostními silami, část Rudou armádou a západní část kraje americkou armádou.

V letech 1945 – 1946 byli němečtí obyvatelé Karlovarska vystěhováni.⁷ Souběžně s transferem probíhal složitý proces dosidlování kraje českým obyvatelstvem. Ani Karlovarsku se nevyhnuly průvodní znaky éry v níž se takzvaně “budoval socialismus“. Po roce 1948, kdy se vlády ujali komunisté, byly všechny soukromé průmyslové prostory, živnosti a obchody zestátněny. V souvislosti s odsunem Němců na Karlovarsku zaniklo několik desítek sídelních lokalit a také zde chyběla nová pracovní síla, která by se starala o opuštěné statky a pole.

Rok 1989 se stal pro Karlovarsko počátkem nové doby svobodného rozvoje života bez ideologických tabu.

---

⁷ Všichni kromě, antifašistů, specialistů, nezbytných pracovních sil a Němců ze smíšených manželství.

2. Lidové tradice a zvyky na Karlovarsku

Jednou ze specifických lokálních kultur je kultura nově osídleného pohraničí. Zde se po staletí potkávaly, vzájemně ovlivňovaly a slučovaly tradice a zvyky české a německé kultury. Po válce a následném odsunu německého obyvatelstva, původní zvyky a tradice dodržovali jen obyvatelé, kteří z pohraničí neodešli. Během několika let se na Karlovarsko začali stěhovat lidé, kteří si s sebou přinesli kus své vlastní kultury (lidové písně, pověsti, stavební styl...) a ta se mísila s původní. Výsledkem je jedinečná kultura se specifickými prvky české i německé národnosti.

2. 1 Lidové stavby a bydlení⁸

Místa nejstaršího slovanského osídlení v západních Čechách leží na Chebsku v povodí horní Ohře a na středním toku Mže. Byla kolonizována i území mimo povodí Ohře a Mže do výšky pěti set metrů nad mořem. Ve 13. století začalo do oblasti pronikat německé obyvatelstvo.

Další sídelní vývoj navazoval na síť vesnic a měst, vystavěných dokonce středověku. Vznikaly nové osady, jiné zanikaly, zvláště za třicetileté války. Sídelní struktura se vyznačuje hustou sítí vesnických sídel. Řidší osídlení je v Krušných horách, kde pro těžbu rud byly některé osady založeny v nadmořské výšce až kolem devíti set metrů. Horské vesnice se však nevyvíjely izolovaně, ale v dosahu horních měst a městeček.

Vesnice byly ještě počátkem 19. století dřevěné. Sedláci a chalupníci s oblibou obcházeli zákazy vrchnosti stavět ze dřeva, nedbali ani četných guberniálních nařízení. Tesaři už koncem středověku roubili na ostrý úhel s přitesaných kuláčů od 18. století je velmi pečlivě hranili. Lepiči vyplňovali spáry mezi trámy mechem a lepenicí a od 19. století je bílili, později je natírali také v jiných barvách, hlavně modře a zeleně.

Hrázděná⁹ konstrukce se prosazovala nejprve v městech a teprve od konce 15. a v 16. století se šířila i na venkově. Do vyspělejší podoby se lidová hrázděná stavba rozvinula na Chebsku.

---

⁸ Vithová, H., a V., Kuboušková, Charakteristika regionu širší Karlovarsko a Chebsko, Škola folklorních tradic Praha: 2001/2002, s. 5.

⁹ Viz příloha č. 2.

Základní půdorys chebského domu v přízemí charakterizuje chlívni typ.¹⁰ K domu se z pravidla připojovaly dva chlévy a stodola stojící naproti přes dvůr. V krušnohorském lidovém domě tvoří obydlí s chlévy půdorysnou jednotku, na něž u většiny usedlostí i chalup navazuje stodola.

2. 2 Rukodělná výroba¹¹

Naprostá většina řemesel měla jen lokální význam. Světového významu dosáhlo hudební nástrojařství v Lubech a v Kraslicích. Jiným světově proslulým řemeslem byly chebské intarzie¹². Nadregionální význam měla i keramika. Přinejmenším celoevropský výtvarný význam měly chebské polofajánse¹³.

Evropský význam mělo i západočeské konvářství (cínařství), soustřeďující se především do Chebu, Karlových Varů, Jáchymova a Horního Slavkova, z důvodu bohatých ložisek cínu, co by základní suroviny.

Z některých řemeslníků se stávali domácí výrobci. Nejrozšířenější domácí výrobou bývalo přadláctví, krajkářství, vyšíváctví, rukavičkářství, perleťářství, hračkářství a pečení karlovarských oplatek.

2. 3 Výroční obyčeje a zábavy¹⁴

Nedílnou součástí folklorních souborů je i udržování a obnovování lidových tradic a zvyků. V této kapitole jsou popsány výroční obyčeje a zábavy, které zpracovávají folklorní soubory v Karlovarském kraji.

---

¹⁰ Viz příloha č. 3.

¹¹ Vithová, H., a V., Kuboušková, Charakteristika regionu širší Karlovarsko a Chebsko, Škola folklorních tradic, Praha: 2001/2002, s. 6.

¹² Ozdobné vykládání nábytku viz příloha č. 4.

¹³ Druh keramiky. Vyrábí se z porcelánu, který se odlévá do formy. Její podklad je transparentní, čirý nebo bílý, malována je modrou kobaltovou barvou.

¹⁴ Burachovič, S., Výroční obyčeje a svátky, OKS Karlovy Vary 1986.

Nový rok

Do nového roku se mělo podle dávné tradice vstupovat s hudbou a tancem. Na celém Karlovarsku se lid touto tradicí důsledně řídil. Až do přelomu 19. a 20. století se Nový rok slavil převážně doma. Teprve po 1. světové válce se Silvestr a Nový rok stále více slavili mimo domov (u přátel, v hospodě nebo v hostincích). Po posledním úderu hodin se rozsvítilo a lidé začali volat „Prosit Nový rok“ následoval přípitek a poté si hosté stoupli na židle a vesele „skočili do Nového roku“.

Všeobecně rozšířené bylo na Karlovarsku novoroční zpívání. Děti chodily od domu k domu a písničkami přály šťastný nový rok.

Tři králové

Nejvýraznějším projevem dne byly v 19. století tříkrálové obchůzky. Tři chlapi chodili v přestrojení a zpívali. Za své herecké a pěvecké výkony dostali cukrovinky nebo drobné peníze. Po 1. světové válce obchůzky na Karlovarsku zanikly.

Masopust a Popeleční středa

Čas masopustu trval od Tří králů do Popeleční středy, jež byl pohyblivým svátkem. V těchto oslavách byly zašifrovány kultovní a obřadní zvyky často zemědělského rázu. O Masopustu se hodně jedlo a pilo. Tradičními jídly byly koblihý, vepřové maso, různé druhy pečiva a masopustní koláče. Nejtypičtějším znaky masopustního lidového veselí byly maškarní průvody v čele s šaškem. Maškary chodily po domech a vybíraly peníze a obilí.

S masopustem končil i tanec a tančit se smělo až v květnu při stavění a kácení máje. Popeleční středa byla až do 19. století přísným postním dnem. Téměř po celém Karlovarsku se ve středu tzv. „pohřbíval masopust“ Masopust byl představován slaměným panákem, kterému se říkalo „Bankert“.

Vynášení smrtky a přinášení Léta

Obřad vynášení smrtky se konal o Družebné neděli na konci zimy. První zpráva o zvyku je z Prahy z roku 1366. Smrt či Smrt'ák byl zpodobňován jako slaměný panák na tyči s červenými kalhotami, hedvábným šátkem a cylindrem.

Na Karlovarsku byl tento zvyk spojen s přinášením léta. Obvykle v den, kdy se vynášela Smrt se do vesnice vnášelo léto. Když byli Smrták a Smrtka vhozeni do vody chlapani a děvčata zpívali veselé písně a vítali jinou skupinu dětí, kteří nesli mladou břízku ozdobenou pentlemi a uvázanou slaměnou panenkou – symbol léta.

Velikonoce

Největší svátky jara. Původně to byly oslavy prvního jarního úplňku a začátek zemědělských prací. Velikonoční nebo také pašijový týden začínal Květnovou nedělí, kdy se světily mladé výhonky stromů (kočičky, březové a lískové větvičky...) Na Karlovarsku lidé nosili kočičky do kostela, kde byly posvěceny a po umístění do domu měli majitelům přinést štěstí, zdraví a také měly velkou ochrannou moc (proti blesku, myším, krupobití...).

Na Karlovarsku byly obvyklé velikonoční jízdy do polí, které měly zajistit plodnost pozemků a dobrou úrodu. Kolem přelomu 19. století tento zvyk zmizel a objevil se až po první světové válce.

Na velikonoční pondělí se pletla pomlázka. Téměř všude byla obvyklá ranní obchůzka chlapanů. Ti chodili za časného rána, šlehali dívky a ženy pomlázkami z vrbových prutů.

Čarodějnice

Tento obřad začínal o filipojakubské noci (30. dubna – 1. května). Lidé věřili, že tuto noc mají čarodějnice největší moc, a proto je třeba se před nimi chránit. Zvláště pečlivě se ochraňovaly stáje. Nejlépe svěcenou vodou nebo posvěcenou kyticí. Do stohů slámy lidé zapichovaly vidle a košťata. Na obranu vesnice chlapani práskali bičem nebo stříleli z pistole, ale tento zvyk po 1. světové válce zanikl. V některých obcích na Karlovarsku se v noci rozdělávali ohně a chlapani vyhazovali do výšky hořící košťata potřená smolou.

Stavění májí

Máje se stavěla první květnovou nedělí, ale také podle počasí v kteroukoliv jinou květnovou nedělí.

Na některých místech už v noci z 30. dubna na 1. květen. Máje se vztyčovala večer na návsi nebo u hostince, kde se konal májový tanec. Stavění máje bylo vždy prvořadou vesnickou atrakcí. Špičku stromu zdobily mladé dívky barevnými pentlemi, fábory a papírovými ozdobami. Máje se často stavěla s pomocí žebříňáku.

Letnice

Tyto svatodušní svátky se slavily padesátý den po velikonocích, vždy dva dny, v neděli a v pondělí. Letnice byly svátky pastýřů, ale od 19. století slavili lidé letnice tím, že dávali do váz čerstvé březové a bukové větvičky. O Letnicích se z četných obcí Karlovarska vypravovaly poutě lidu do Mariánských Lázní a na Chlum nad Ohří.

Letní slunovrat

Tento svátek byl spojen s oslavami narození Jana Křtitele. V předvečer sv. Jana (24. června) se pálily svatojánské ohně. Ženy a dívky trhaly léčivé byliny, protože věřily, že v tuto dobu mají největší účinek.

Posvícení

Posvícení se slavilo vždy třetí neděli v říjnu a bylo nejoblíbenějším svátkem venkovského lidu. Tato nejdůležitější podzimní slavnost, v níž se odrážely dávné obřady z předkřesťanské doby se slavila několik dní. Od 19. století byla omezena na tři dny. Typickým obyčejem na Karlovarsku byly obchůzky mládců v posvícenské úterý. Mladí muži chodili od domu k domu a vždy si zatancovali s paní domácí a dcerami. Obyčej zanikl kolem roku 1900. Až do roku 1850 se v úterý mlátil kohout, ale kvůli krutosti byl tento zvyk zakázán.

Období přástek

Den vzpomínky na zesulé – památka zesnulých byl stanoven na druhý listopad v roce 1006 papežem Janem XIX. jako obřad uctívání mrtvých.

O památce zesnulých lidé navštěvovali hroby svých blízkých a zdobili je květinami, věnci a zapálenými svíčkami. Na Karlovarsku se na hroby dětí dával polštářek (z papíru nebo slámy), aby se dětem “dobře leželo“.

Svátek sv. Cecílie

Patronky muzikantů se slavil 22. listopadu převážně v okolí Tepelska nebo tam, kde byla tradice muzicírování. Slavilo se zábavami s hudbou a tancem, protože brzy přišel svátek sv. Kateřiny a s ním i zákaz tance a zábav. Svátek sv. Cecílie byl zrušen Adolfem Hitlerem po roce 1939.

Taneční zábavy končily 25. listopadu o Kateřině. Až zhruba do roku 1900 byl zákaz tance po tomto datu víceméně dodržován. Říkalo se, že kdo tančí po Kateřině, dostane křivé nohy.

Přástky začínaly po Kateřině nebo o několik dní později v čase adventu a trvaly až do masopustu. V tuto dobu se spřádal len a dralo peří.

Tento zvyk zanikl kolem roku 1900.

Sv. Ondřej

Začátkem nejtajuplnějšího období zvykového roku byl den sv. Ondřeje, připadající na 30. listopadu. Noc z 30. listopadu na 1. prosince zahajovala čas adventu a vánoc. Tato noc byla považována za věšebnou a magickou. Dívky v noci třásli plotem a odkud se ozval nějaký hluk (většinou štěkot psa) odtud měl přijít nastávající milenec nebo manžel.

Sv. Barbora

O 4. prosinci si děvčata nařezala větvičky z břízy, višně nebo třesně a jestliže do vánoc "barborky" vykvetly, pak dívku čekalo štěstí nebo se měla brzy vdát. Jestliže nevykvetly, dívku čekalo neštěstí nebo smrt blízkého člověka.

Mikulášská obchůzka

Tento zvyk byl spojen se dnem sv. Mikuláše (6. prosince). Samotná obchůzka se konala 5. prosince. Postavu Mikuláše coby štědrého roznašeče dárků, ale i postrach zlobivých dětí zaznamenávají prameny zhruba od roku 1500.

Mikuláš chodil v podvečer (za tmy) k dětem domů. Někde chodil sám, někde se strašidelnou bytostí "Krampus", ale na většině vesnic Karlovarska chodil s čertem "Cempr" a dvěma anděly.

Noc na Lucii

Z 12. na 13. prosince byla na Karlovarsku lidem považována za významnou věšební noc. Lilo se olovo nebo četlo se z usazenin.

Na Tomáše

Tento den zimního slunovratu (21. prosince) se na Karlovarsku vařilo sušené ovoce na štědrý den a pekla se tomášská husa. Lidé také věřili, že sny z tomášské noci se splní.

Vánoce

Vánoce jsou původně pohanské obřady zimního slunovratu, které převzala a pro svou potřebu upravila křesťanská církev. Krátce před vánocemi se vyráběly jesličky a zabíjelo se vánoční prase.

Štědrý den

Tento den (24. prosince) byl považován za nejvýznamnější den z celého vánočního období. Zahajoval dvanáct dní zimního novoročí (24. prosince - 6. ledna) a byl přísně postním dnem. Na Karlovarsku nebylo až do počátku 20. století vůbec známo "spatření zlatého prasátka" jako odměna za dodržení půstu.

Vánoce byly nemyslitelné bez vánočního stromku. Vánoční stromek ověšený figurkami a cukrovím byl prvně zmíněn roku 1640 ve Štrasburku. V českých vesnicích se objevoval až v první polovině 19. století a byl ozdoben slaměnými figurkami, cukrovým a svíčkami. Stromek zpravidla stál až do Tří králů. Vyvrcholením štědrého dne byla půlnoční mše v kostele.

Silvestr

Na Silvestra se dříve na vsích běžně pracovalo. V noci se všude hádalo štěstí a neštěstí v novém roce. V Karlových Varech paní domácí obcházely večer pokoje a v každém nahlas řekly cenu, za kterou ho v příštím roce chtějí pronajímat. Veselé silvestrovské zábavy s hudbou a tancem ve veřejných podnicích se na Karlovarsku vžily až ke konci 19. století.

2. 4 Kroje na Karlovarsku^{15, 16}

Lidový kroj v západních Čechách má všechny znaky kroje českého. Každá oblast, vesnice, měla odlišný kroj, který sloužil jako "příjmení" a nedocházelo tak k příbuzenským sňatkům.

Dětský kroj

Dětský oděv a jeho součásti se řídily věkem dětí. Nejmladší děti nosily plátěnou košilku s dlouhými rukávy, kabátek a čepeček, který chránil i zdobil. Děti starší tří let nosily delší košilkovité šaty "kutničku", nebo košilku s rukávy a přes ní sukničku s živůtkem "kytličku". Přibližně v pěti letech dostali chlapci volné kalhoty, živůtek, plátěnou košili a klobouček a dívky dále nosily "kytličku" a přibyla jim modrá zástěra a šátek. Do školy nosili chlapci košili, kalhoty, kazajku a čapku. Dívky dostaly košile (podobné košilím dospělých), sukénky z barevného plátna, jednoduchý živůtek (šněrovačku) a šátek přes ramena. Čím více děti dospívaly, tím lepší šaty dostávaly. Teprve když byly přijaty mezi dospělé směly nosit oděv jako svobodní dospělí.¹⁷

Ženský (severozápadní) kroj

V severozápadní části Karlovarska - Karlovy Vary, Krásný Les, Krajková, Kynžvart, Bečov nad Teplou, Locket, Sokolov a okolí, byly u ženského oděvu typické delší **sukně**, sahající deset až patnáct centimetrů (dále jen cm) nad kotníky. Oblíbené byly odstíny červené barvy ale nosily se i modré, zelené, hnědavé šerkové (polovlněná ručně tkaná látka) sukně. Ve svátek sukně brokátové jednobarevné nebo vzorované. U dolního okraje bývaly zdobeny květinovými stuhami a rozmanitými prýmkami.

Zástěra byla taktéž z těžkého květovaného brokátu a kryla téměř celou, nabranou sukni. Pod ní ženy mívaly šest až čtrnáct spodních sukni, aby byly pěkně "košaté" a aby se sukně při chůzi pěkně pohupovaly, podobně jako na sousedním Plzeňsku.

---

¹⁵ Balounová Aleša, Lidové kroje na Karlovarsku, Karlovarské muzeum 1989.

¹⁶ <http://www.baracnici.qsh.cz/default.aspx?pg=71cae970-207d-479d-9d73-132139aadd0f>

¹⁷ Viz příloha č. 5 a 6.

Šňerovačka byla vysoká a místy dosahovala v předu až ke krčnímu důlku. Výstřih býval zdoben našitou, svisle poskládanou hedvábnou, květovanou stuhou a pod ní našitými barevnými prýmkami nebo portičkami ve dvou, třech řadách pod sebou.

Šňerovačka byla ušita z tmavších květovaných látek nebo z tmavého jednobarevného sukna či sametu. Ve svátek byla zdobená zlatou a stříbrnou nití, flitry a barevnými sklíčky. Zadní díl byl taktéž zdoben. Ke šňerování se používala stužka a o velkých svátcích stříbrný řetízek.

Košile měla široké, nabrané rukávy, zakončené kraječkou. Rukávy byly místy kratší než k lokti, jinde až po loket. U krku ženy nosily dvojité límeček zdobený krajkami. Dále se nosily vlněné černé **kabátky** a starší tmavé selské **šátky** s květy. Šátky se také vázaly na hlavu. Na nohách ženy nosily přezkové **střevíce**, černé, červené, později bílé **punčochy**. Na ruce ženy nosily stříbrné prsteny a stříbrné řetízkové závěsové náhrdelníky.¹⁸

Mužský (severozápadní) kroj

V severozápadní oblasti Čech muži nosili **košili** ušitou z bílého plátna a černé kožené **spodky** s padacím mostem. Na košili oblékali černé, hnědé, zelené nebo tmavě modré **kabáty**. Pestrá, brokátová **vesta** byla zdobena stříbrným hodinkovým řetízem na který se zavěsil památeční prstýnek, podkůvka či stříbrný ptáček. Na hlavě muži nosili menší plstěný **klobouk** a u krku černý **šátek**.

Kazajka, krátký kabátec sahající do pasu, měla stejnou barvu jako kabát. Místy se nosily i kazajky z tmavě zeleného i černého sametu.

Ke kroji patřily nízké **holínky**, někdy vpředu zdobené hedvábným či koženým štrápcem a ve svátek muži obouvali přezkové střevíce nebo měli místo přezky růžici z kožených řemínků či stužku uvázanou na mašli. K nim patřili pletené **punčochy** ze silné vlny, které neměly chodidla (punčochový návlek). Byly bílé, šedé, černé, modré, později již pletené i s chodidly.¹⁹

---

¹⁸ Viz příloha č. 7.

¹⁹ Viz příloha č. 8.

Mužský (jihovýchodní) kroj

V jihovýchodní oblasti - Tachov, Planá, Mariánské Lázně, Teplá, Bochov, Doupov, Lubenec, Rabštejn, Manětín, Bor, Přimda a okolí, muži nosili kožené **holínky**, světlé nebarvené a až starší si je barvivali někdy na tmavo.

Jinak oděv na vesnici byl v celém uvedeném území téměř stejný. Lišil se jen v barvě **šátku** na krk a ve způsobech jeho vázání a v rozdílných způsobech zdobení klobouků.

Na Tachovsku v okolí Boru u Tachova muži nosívali kožené krátké **spodky** kolem kapes a poklopce zdobené ornamentálně našitými šňůrkami.

Na Žluticko-Chyšsku se šňůrky také používaly k ozdobě zadních dílů kabátů se šosy, zimních kabátů a kazajek nebo na manžety rukávů. Ornament ze šňůrek doplňovaly drobné vyšité květinové motivky.

Košile byla ušita z bílého plátna. Ramena byla zdvojena našitými obdélníkovými náramenicemi s modrobílým vyšíváním.

Klobouky byly zdobené střapcem stejné barvy jako na výšivce. Ven nosívali mládenci, ale také muži, s oblibou čepici s dílovým dýnkem a nestejně vysokým okrajem zhotoveným ze zeleného sukna nebo sametu. Klobouk byl stejný jako na Chodsku.

Kazajky, vesty, kabáty se nosily stejného střihu a barev jako na severozápadě Karlovarska.

Po roce 1840 začali muži nosit místy cylindry a v okolí Mariánských Lázní k nim nosili dlouhé látkové **kalhoty** zdobené po vnější straně řadou knoflíků²⁰.

Ženský (jihovýchodní) kroj

Ženský kroj v jihovýchodní krojové oblasti měl široké **sukně**, nabrané jako na severozápadě, ale kratší. Sahaly zpravidla do půli lýtek. Dále se používaly **šátky** novějšího typu - "městské". Ty byly vícebarevné, často s měnivými barvami (jedna barva přecházela do druhé). Pentle u čepičků a vzadu v pase u zástěr byly kratší než na severozápadě. Vdané ženy nosily na hlavě vyšívané, na tuho škrobené bílé **čepičky** středočeského rázu, vzadu ozdobené hedvábnou pentlí uvázanou na mašli. Později takovéto čepičky začaly nosit také svobodné dívky.

---

²⁰ Viz příloha č. 9 a 10.

Košile byla z jemného plátna. Široké, nabrané rukávy byly místy kratší než k lokti, jinde po loket, místy dlouhé až po zápěstí, např. v širokém okolí Mariánských Lázní.

Šněrovačka byla vzadu i vpředu nízká. Vpředu dosahovala zpravidla pouze pod prsa. Přední díly se šněrovaly stužkou nebo řetízem. Šněrovačky byly bohatě zdobené.

Ostatní části kroje - zástěry, pracovní zástěry, špenzry²¹, boty, punčochy, košile, spodní sukně, byly na celém území Karlovarska stejné. Celkově byl oděv žen v jihovýchodní krojové oblasti pestřejší než v oblasti severozápadní.²²

2. 5 Jazyk²³

V rozsáhlé německé jazykové oblasti v západních Čechách se mluvilo několika nářečími. Obyvatelstvo venkova mluvilo především nářečím chebským. Po roce 1945, kdy byla odsunuta většina Němců, zůstalo především na venkově (s výjimkou Chebska) ještě značné množství německého obyvatelstva.

V rodinách se hovořilo stále nářečím, třebaže děti navštěvovaly české školy. Vliv češtiny a spisovné němčiny se ještě výrazněji neprojevoval. K zásadní změně došlo na začátku a v průběhu šedesátých a sedmdesátých let, kdy mnoho nářečních mluvčích vysídlilo do Německa a ve většině obcí zůstaly jen jednotlivé německé rodiny. U nich se již v současné době prosazuje vliv češtiny i spisovné němčiny.

Chebské nářečí

Nejde o kmenové nářečí, neboť toto nářečí vzniklo na základě osídlování, které začalo v 10. století a mimořádně zesílilo ve 13. a 14. století.

Nářeční oblast se rozprostírala od severní Šumavy (Železná Ruda – Sušice) až k úpatí Krušných hor, zde už převládalo krušnohorské nářečí. Oblast byla ohraničena přibližně těmito místy: Luby, Krásná Lípa, Rabštejn, Město Touškov, Stříbro, Kladruby, Stod a Železná Ruda. Jak z přehledu vyplývá, nespadá sem Tepelsko, Mariánskolázeňsko a Tachovsko. V těchto oblastech můžeme sledovat více českých vlivů.

---

²¹ Vatované kabátky.

²² Viz příloha č. 11.

²³ Vithová, H., a V., Kuboušková, Charakteristika regionu širší Karlovarska a Chebsko, Škola folklorních tradic, Praha: 2001/2002, s. 4.

2. 6 Lidové písně a tance²⁴

Přes řadu vlivů, které se na Karlovarsku projevovaly (sousední české kraje a sousední německé kraje – Bavorsko, Horní Falc a Sasko) se zde vytvořila podobná písňová forma jako na Chodsku.

Karlovarsko bylo jednou z nejzpěvnějších částí Čech a jako jinde jsou zde písně výpravné, obřadní, dětské, pracovní, milostné nebo taneční. Vážných a smutných písní je málo, podobně jako na Chodsku a Plzeňsku. Většina písní je v durových tóninách a má 2/4, 3/4 nebo 3/8 takt.

Písňová forma je nejčastěji složena ze čtyřtaktových motivů, které se opakují a nejčastější písně byly ve formě (a, a, b nebo a, b, a) Velmi oblíbené byly takzvané „jukačky“ (technika zpěvu podobná jódlování)“ a čtyřřádky“(sloka vyjádřena čtyřmi veršičky).

V širším Karlovarsku se často objevují písně, jejichž ráz je zcela dudácký a tím podobný oblasti Chodska (v tóninách B – dur a Es – dur). Lidové písně se zpívají jednohlasně, dvojhlasně někdy i tříhlasně.

Typy lidových písní ovlivňovaly druhy tanců a naopak. Typickými písňovými útvary k tanci jsou písně – do kolečka „Umadum“. Jsou to krátké melodie v 3/4 taktu a k nim se tančily tance jako sousedská a mazurky.

Nejčastějšími tanci Karlovarska jsou tance „kolečkové“. Tanečníci je tančí v kruhu nejčastěji na 3/4 nebo 3/8 takt s různými krokovými obměnami. Další časté tance jsou „lendlery“ (tance inspirované egerlandskou částí Karlovarska) a mateníky (tance u nichž se proměňuje rytmus 2/4 a 3/4).

2. 7 Sběratelství

„Nejstarší záznamy písňových památek vznikaly zpravidla nahodile jako výraz praktických nebo kronikářských potřeb. Ústní podání v nich bylo zastoupeno jen jako zlomek toho, co "jest hodno zapamatování". Teprve na konci barokního období a na počátku osvětské éry se objevují první lidové sbírky, které si pro svou potřebu pořizovali sami lidoví zpěváci.

---

²⁴ Balounovi Aleša a Miroslav, Lidové písně nejzápadnější části Čech 1. díl, Karlovy Vary 1984.

V roce 1818 požádal předseda vídeňské Gesellschaft der Musikfreunde Fr. E. Fürstenberg ministerstvo vnitra o podporu široce založeného sběru lidových písní. Ministr hr. Saurau podpořil proto návrh, který se realizoval v roce 1819 úřední cestou a vešel do povědomí jako tzv. guberniální sběr.²⁵

Výsledkem je mimořádné bohatství zápisů z počátku 19. století. Tyto prameny jsou cenným materiálem pro poznání hudebních a tanečních projevů kultury baroka a klasicismu na území Čech. Zápisy obsahují písně, taneční melodie, název tance a drobné poznámky k jeho provedení. Českými guberniálními sběry se zabývali například: Johan Ritter von Rittersberg, Karel Jaromír Erben, Jan Gebauer, Josef Jireček, Ferdinand Sládek a Jaroslav Markl.²⁶

Na tradici guberniálního sběru v Čechách po dlouhé odmlce ve 20. století, navázali krátce po 2. světové válce manželé Aleša a Miroslav Balounovi. Po svém příchodu na Karlovarsko se začali zajímat o historii kraje. V archivech muzeí začali studovat sbírky lidových písní z Chebska, kroje a zvyky tohoto kraje. Zjistili však, že je nedostatek skutečně spolehlivých pramenů a jsou psány pod vlivem německého nacionalismu. Česká odborná literatura tomuto území nevěnovala pozornost. Postupem času se ukázalo, že místní kultura nebyla jenom německá, jak se tvrdilo, ale že se tam obě národnosti prolínaly a ovlivňovaly.

Manželé Balounovi začali archivní materiály zpracovávat a používat při práci v založených souborech dětí a mládeže.

Z jejich sbírek písní a tanců čerpají dodnes folklórní soubory zabývající se folklórní oblastí Karlovarska.

---

²⁵ <http://lidovepisne.cz/cesty01.html> [cit. 4. března 2012].

²⁶ Stavělová Daniela, Lidové tance v guberniálním sběru z roku 1819, IPOS 1996, IBSN 80-7060- 093-3, s. 1 – 10.

3. Folklorní soubory v Karlovarském kraji

Jako jinde tak i v Karlovarském kraji je mnoho folklorních souborů, které se zabývají folklorními písněmi, tanci a zvyky Karlovarska. Mnohdy vzniknou jen k významnější příležitosti a poté zaniknou. Mnoho folklorních souborů již není činných, ale i nadále zůstávají členy různých organizací jako například Folklorního sdružení České Republiky – FOS nebo, v případě souborů z Karlovarska, Sdružení folklorních souborů regionu širší Karlovarska. V opačném případě soubory ani neuvádějí, že jsou to folklorní soubory. Proto je téměř nemožné říci přesně, kolik je na Karlovarsku činných souborů, zabývajících se folklorní tematikou. V této práci zpracovávám tři soubory. Dětský folklorní soubor Stázka z Teplé, Dětský folklorní soubor Marjánek z Mariánských Lázní a Dětský folklorní soubor Dyleň z Karlových Varů.

Při hledání a ověřování informací o folklorních souborech v Karlovarském kraji jsem narazila na nesrovnalosti na webových stránkách FOS. Zde autoři uvádějí několik souborů, které již nejsou činné například Dětský folklorní soubor Chebánek z Chebu.

3. 1 Dětský folklorní soubor Stázka

Folklorní soubor Stázka vznikl v roce 1995 při základní škole v Teplé a od roku 2005 pracuje jako občanské sdružení.

Zpracovává a sbírá písně, tance a lidové zvyky převážně z Poohří a z oblasti severozápadních Čech (Egerland). V této části Čech se po staletí střetávala a vzájemně ovlivňovala kultura českého obyvatelstva s kulturou německého lidu.

Hlavní vedoucí je Vlasta Kuboušková, vedení začátečníků a středního oddělení se ujala Mgr. Hana Vithová a vedoucí hudby je Hana Vithová (ml).

Soubor sdružuje děti ve třech odděleních. Začátečníci – zde jsou děti předškolního věku a děti, navštěvující první třídu (tři až sedm let). Střední – do tohoto oddělení chodí děti od druhé třídy do šesté třídy (osm až dvanáct let) a v posledním oddělení jsou děti od třinácti do osmnácti let.

Stázku doprovází vlastní lidová muzika ve složení – dudy, housle, klarinety, zobcová flétna a kontrabas

Jelikož první generace souboru je již dospělá, a stále se zajímá o činnost ve folklorním souboru, vzniklo v roce 2010 nové uskupení starších muzikantů a tanečníků - Lidová muzika folklorního souboru Stázka.

Folklorní soubor Stázka se každoročně zúčastňuje folklorních přehlídek v Čechách i zahraničí.

Mezi největší úspěchy patří například: celostátní přehlídka dětských folklorních souborů v Zábřehu na Moravě (1997), celostátní přehlídka dětských folklorních souborů Jihlava (2001), Dětská Strážnice (2001) nebo celostátní přehlídka dětských folklorních souborů Jihlava (2011).

Dětský folklorní soubor Stázka vystupuje v rekonstruovaném tepelském kroji.²⁷

3. 1. 1 Historie²⁸

Dětský folklorní soubor Stázka navázal svým vznikem v roce 1995, na bohatou tradici souborů v Teplé. Již v roce 1952²⁹ zde začal působit první folklorní soubor, který zpracovával příhraniční oblast – Egerland.

V roce 1992 zakládá Vlasta Kuboušková dramatický kroužek BÁJO, ve kterém zpracovává písně a tance z Poohří. Tento kroužek se postupně rozrostl a v roce 1993 již reprezentoval město Teplá na okrskové soutěži v tanci v Krásném Údolí. Zde si souboru všimla Eva Kovandová³⁰.

V následujících třech letech se soubor nadále rozrůstal a tanečníci se zdokonalovali v tanci i zpěvu.

Rok 1997 se stal pro soubor významným. Soubor se účastnil regionální přehlídky dětských folklorních souborů v Chomutově, kde získal první cenu a také postup na celostátní přehlídku dětských folklorních souborů v Zábřehu na Moravě. Zde v Zábřehu dostal soubor název - Dětský folklorní soubor Stázka z Teplé.³¹

---

²⁷ Viz příloha č. 12 a 13.

²⁸ Kronika dětského folklorního souboru Stázka.

²⁹ Zápis z kroniky města Teplá.

³⁰ Eva Kovandová (27. 10. 1929 - 30. 1. 2007) se stala váženým přítelem a poradcem v otázce choreografií, krojů a později při samotném nácviu tance.

³¹“Stázka“, podle nejmladší, tehdy dvouleté, Anastázie Vithové.

Ve školním roce 1998/1999 se Stázka účastnila mnohých akcí pořádaných městem Teplá. Pokoušela se zopakovat úspěch z roku 1997 na regionální přehlídce v Chomutově, ale tentokrát dostala jen čestné uznání. Neúspěch byl nahrazen pozváním do německého města Kronwestheim a Hierschhorn u Hildellbergu, kde se svým novým pásmem "Falckej myslivec" soubor sklídil nebývalý úspěch.

V roce 2000 měla Stázka nejvíce členů – padesát. Největší akcí tohoto roku se stal pro soubor pořad s názvem "Lidový rok" věnovaný k životnímu jubileu Evy Kovandové. Tento rok se konal první ročník "Setkání" dětských folklorních souborů v Teplé.

Ve školním roce 2001/2002 se soubor Stázka zúčastnil mnoha vystoupení. Mezi významné patří například "Setkání" dětských folklorních souborů v Teplé, přehlídka v německém Elsterbergu a regionální přehlídka v Chomutově, kde získal první cenu s postupem na celostátní přehlídku dětských folklorních souborů v Jihlavě a zároveň byl vybrán na festival Dětská Strážnice.

V následujících dvou letech Stázka vystupovala na mezinárodním folklorním festivalu v Karlových Varech a Jičíně.

Další důležitou osobností v historii souboru se stala Irma Jiranová.³² Při zájezdu do německého města Crailsheim, jela se Stázkou jako překladatelka a do České republiky se vracela jako spolupracovnice vedoucích a překladatelka "egerlandštiny". Největším úspěchem tohoto roku bylo pozvání do Norimberku, kde Stázka sklízela veliké ovace.

V roce 2005 se Stázka zúčastnila oslav osmdesátého výročí založení české školy v Teplé a vystupovala na oslavách města Teplá³³. Na jaře se soubor představil na soutěži dětských folklorních souborů v České Lípě a domů si přivezl třetí místo a pochvalu poroty.

V následujících dvou letech Stázka několikrát vystupovala v Teplé pro místní seniory nebo v Domě kultury. Mezi největší úspěchy těchto let patří zájezd do Norimberku, kde soubor vystoupil na "Volkstumsabend" ve Frankenhalle a reprezentace Karlovarského kraje na Eurorandu³⁴.

---

³² Irma Jiranová (1933 - 2011).

³³ 620 let od povýšení Teplé na město.

³⁴ Evropské setkání turistů 8. 9 – 10. 9. 2006.

Ve školním roce 2008/2009 Stázka získala třetí místo na regionální soutěži dětských folklorních souborů v Karlových Varech, účastnila se CIOFF³⁵ ve Strážnici a přijala pozvání do německého města Crailsheim.

V roce 2010 byl soubor pozván na Národní krojový ples Folklorního sdružení v Praze, kde reprezentoval město Teplá a hlavně folklorní oblast Egerland.

Rok 2011 přinesl souboru vítězství na regionální soutěži dětských folklorních souborů v Karlových Varech a díky tomu se mohl účastnit celostátní přehlídky v Jihlavě.

3. 1. 2 Repertoár

Dětský folklorní soubor Stázka zpracovává folklor česko - německé pohraniční oblasti - Egerland. Většina repertoáru vychází ze sbírek manželů Balounových, ve kterých jsou sepsány písně a tance Karlovarska. Ostatní úpravy písní pocházejí od Martina Terraye³⁶ nebo Zdeňka Vejvody³⁷.

Lidová hudba Stázky tedy hraje i jedinečné úpravy písní, které vycházejí ze zapsaných písní ve sborníku a muzikanti si je sami upraví pro aktuální složení hudby.

V prvních letech se choreografie ujala Vlasta Kuboušková a o dva roky později se k ní přidává Eva Kovandová. V roce 1997 přichází Mgr. Hana Vithová. Od roku 2005 dělají choreografii Mgr. Hana Vithová a Vlasta Kuboušková.³⁸

Ve folklorním souboru Stázka jsou všichni muzikanti také výbornými tanečníky a všichni tanečníci výbornými zpěváky. Těchto dovedností je využito skoro ve všech pásmech. Na tvorbě hudebně - tanečního pásma se podílí nejen vedoucí složky a muzikanti, ale i děti, které v pásmu tancují. Vzniká tak jedinečná spolupráce a zároveň je zajištěno, že si je děti snadno zapamatují a tancují s radostí.

V hudebně - tanečních pásmech folklorního souboru Stázka se spojují lidové tradice, hudba a tanec.³⁹

---

³⁵ Mezinárodní rada organizátorů folklorních festivalů a lidového umění.

³⁶ Umělecký vedoucí muziky souboru "Vycpálkovci".

³⁷ Pracovník etnologického ústavu Akademie věd České republiky.

³⁸ Kronika dětského folklorního souboru Stázka.

V hudebně - tanečních pásmech folklorního souboru Stázka se spojují lidové tradice, hudba a tanec.³⁹

3. 1. 3 Reprezentační činnost

*Setkání folklorních souborů v Teplé*⁴⁰

Na tradici setkávání folklorních souborů v Teplé ze sedmdesátých a osmdesátých let navázal soubor Stázka v roce 1998. Tehdy se v Domě kultury v Teplé konala nesoutěžní přehlídka souborů ze širšího Karlovarska. Tato akce se velmi líbila. Paní Kuboušková se tedy domluvila se starostou města Teplá, aby tuto akci podporoval i Městský úřad a 20. – 21. května 2000 se konalo Setkání dětských folklorních souborů. Akce se zúčastnily soubory z regionu širšího Karlovarska (Dyleň, Stázka, Marjánek) a Jiskra Plzeň, Lučinka z Prahy a německý soubor z Elsterbergu. Dohromady na “Setkání” vystoupilo šest set dvacet dětí.

Další festival “Setkání” dětských folklorních souborů v Teplé proběhl 25. - 26. května 2002. Na tomto ročníku vystupovaly soubory: Stázka, Chebánek z Chebu, Dyleň z Karlových Varů, Jičínánek z Jičína, Jirkovák z Jirkova, Krušnohor z Chomutova, Malenky z Ostrova, Pomněnka ze Sokolova a taneční skupina z Elsterbergu. Během festivalu tančily na nádvoří kláštera premonstrátů v Teplé a v místním Domě kultury. Vzhledem ke špatnému počasí se nekonal průvod městem a vystoupení pod širým nebem na hřišti TJ Sokol Teplá.

“Setkání” se uskutečnilo i 15. – 16. května 2004 a zúčastnilo se ho osm folklorních souborů ze západních Čech a Německa.

Jedenáctý ročník “Setkání” dětských folklorních souborů v Teplé proběhl 17. – 18. června 2006. Tentokrát se uskutečnil průvod městem a soubory předvedly své umění na pódiu, které bylo postaveno na náměstí.

---

³⁹ dtto Výběr pásem: Nedělní přástky (pásma plné tradičních písní a tancujících muzikantů), Čert a Káča (divadelní pojetí známé pohádky), Svatojánské ohně (jak se na Karlovarsku oslavovalo), Falcký Myslivec (německá píseň a karlovarská kola) Hastrmanky (důkaz že existují i vodnice), Hrajeme si na Lucky (pásma plné pověr ale i zábavy), Masopustní obchůzka na Karlovarsku (masopustní zvyky Karlovarska s typickými maskami) nebo Paličkářka (aneb co vše se dá vymyslet na jednu píseň).

⁴⁰ Srpová Stanislava, Dětský folklorní soubor Stázka - historie, současnost, ZČU Plzeň, 2009.

Dvanáctý ročník se uskutečnil v květnu roku 2008. Kromě souborů z regionu širší Karlovarsko se ho účastnil soubor Rosénka z Prahy a německý soubor z Elsterbergu.

Třináctý ročník probíhal v polovině června roku 2010 a jako již tradičně se zde představily soubory Stázka, Marjánek a Dyleň.

Ředitelkou všech ročníků "Setkání" je Mgr. Jana Čížková, která spolupracuje se skupinou spolupracovníků a dobrovolníků. Kontaktování účinkujících souborů zajišťuje Vlasta Kuboušková vždy s ročním předstihem.

Zpěváček Karlovarska^{41, 42}

Tato pěvecká soutěž má za úkol vybrat nejlepšího zpěváka širšího Karlovarska. Vítěz se zúčastní celostátní přehlídky a soutěže zpěváků ve Velkých Losinách.

Pěveckou soutěž pořádá město Teplá a Regionální sdružení širšího Karlovarska. Podobně jako u festivalu "Setkání", nejvíce úkolů vyplývajících z této akce zajišťuje folklorní soubor Stázka.

První ročník připadl na 9. únor 2005 a zúčastnili se ho zpěváci z Karlových Varů, Mariánských Lázní a Teplé. Porotu tvořili sbormistr a pedagog Václav Zeman z Karlových Varů, Martin Terray, umělecký vedoucí muziky Lidového souboru písní a tanců Josefa Vycpálka – Vycpálkovci a PhDr. Zdeněk Vejvoda, PhD., pracovník Etnologického ústavu Akademie věd České Republiky.

Druhý ročník proběhl 8. dubna 2006, ve stejném složení poroty. Zde poprvé "své" zpěváky doprovodila lidová hudba folklorního souboru Stázka. Porota kladně hodnotila úroveň soutěžících a výběr soutěžních písní.

Třetí ročník se konal na začátku dubna roku 2007 a vítězkou se stala Barbora Šedivá z Karlových Varů, která získala třetí místo na celostátní soutěži ve Velkých Losinách.

Další dva ročníky se konali na jaře roku 2008 a 2009 v Domě kultury v Teplé. Soutěžící byli převážně z folklorních souborů Stázka z Teplé, Dyleň z Karlových Varů a Marjánek z Mariánských Lázní.

V pořadí již šestý ročník se konal 10. dubna 2010. Nejlepšího zpěváka Karlovarska vybrala porota ve složení Martin Terray, Zdeněk Vejvoda a Jan Pergl.

---

⁴¹ Srpová Stanislava, Dětský folklorní soubor Stázka historie, současnost, ZČU Plzeň, 2009.

⁴² Kronika folklorního souboru Stázka.

Sedmý ročník se konal 12. března 2011. Zde se představilo dvacet jedna zpěváků a porota opět chválila vysokou úroveň zpěváků a zvyšující se kvalitu doprovodu. Vítězkou letošního ročníku se stala Adéla Trsová z Karlových Varů.

3. 2 *Dětský folklorní soubor Marjánek*

Dětský folklorní soubor Marjánek vznikl ve školním roce 2004 v Mariánských Lázních. V tomto roce také začal pracovat jako občanské sdružení.⁴³

Divadelně zpracovává písně, tance a lidové zvyky z oblasti Chodska. Tato folklorní oblast Čech se rozprostírá v okolí Domažlic. Charakteristická je především svým nářečím a množstvím tradičních tanců a lidových písní, které jsou dodnes součástí života lidí žijících na Chodsku.

Vedoucí souboru je Kateřina Jandlová, menší děti vede Lenka Hanzlíková a Šimon Jandl. Vedoucí hudby je Mgr. Josef Babička⁴⁴

Folklorní soubor má tři tanečně – pěvecké složky. Nejmenší děti (mladší školní věk) navštěvují přípravné oddělení. Zde se učí jednoduché kroky a hrají dětské hry. Děti ze středního oddělení (starší školní věk) se zdokonalují v tanci a již tancují a zpívají v pásmech. Nejstarší skupinu souboru tvoří dospělí lidé, kteří se souborem vyrostli a nadále je baví zpívat a tancovat.

Marjánek doprovází vlastní chodská lidová muzika ve složení – dudy, housle, klarinety a kontrabas.⁴⁵

Dětský folklorní soubor Marjánek je od roku 2005 hlavním pořadatelem folklorního festivalu “Mariánský podzim“.

Mezi největší úspěchy patří například: zájezd do Marcoussis Paříž (1998), účast na soutěži dětských folklorních v České Lípě (2005), účast na přehlídce “Setkání dětských folklorních souborů v Teplé“ (2006), přehlídka dětských folklorních souborů v Karlových Varech (2007), účast na oslavách Cyrila a Metoděje v Ratíškovcích (2009), účast na Národním krojovém plese v Praze (2010).⁴⁶

---

⁴³ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=27&lang=cs

⁴⁴ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=2&lang=cs

⁴⁵ dtto

⁴⁶ Z korespondence s Kateřinou Jandlovou.

Dětský folklorní soubor Marjánek vystupuje v chodském kroji.⁴⁷

3. 2. 1 Historie

Dětský folklorní soubor Marjánek navázal svým vznikem na dlouhou tradici divadelních souborů v Mariánských Lázních.

V polovině devadesátých let soubor pravidelně vystupoval v divadle na vánočních vystoupeních, během Velikonoc a při různých jiných příležitostech. Čím více se věnoval zpracování lidových tradic, tím více čerpal z folklorních materiálů z oblasti Chodska.⁴⁸

V roce 1995 se konalo první vystoupení dramatického souboru, v budově Dyslektické školy v Mariánských Lázních pro první stupeň základních škol, pod vedením Zdeny Bahledové.⁴⁹

Následující roky rostla popularita souboru a v roce 1998 byl soubor pozván do Francouzského Marcoussis nedaleko Paříže. Zde měl několik vystoupení a účastnil se i místního průvodu městem. Další důležitou akcí bylo i vystoupení na náměstí Krále Jiřího z Poděbrad před "Špalíčkem" při výročí šedesát let skautingu na Chebsku.⁵⁰

V roce 1999 zahájil soubor školní akademii třetí základní školy v mariánsko – lázeňském divadle a vystoupil na vánočním trhu u hotelu Bohemia v Mariánských Lázních s pásmem "Vánoce, Vánoce přicházejí..."⁵¹

Rok 2000 byl pro soubor úspěšný. V dubnu se zúčastnil prvního folklorního festivalu v Mariánských Lázních, kde byl součástí průvodu městem. Dále vystoupil na "Setkání" dětských folklorních souborů v Teplé. Tady se opět stal účastníkem průvodu a své umění předvedl i v místním kulturním domě.⁵²

Ve školním roce 2001/2002 byl soubor pozván do německého Dobrikowa. Pozvání dostal od německých seniorů, pro které na podzim vystupoval v hotelu Palace.

---

⁴⁷ Viz příloha č. 14 a 15.

⁴⁸ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=27&lang=cs

⁴⁹ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs&limitstart=135

⁵⁰ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs&limitstart=130

⁵¹ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs&limitstart=125

⁵² dtto

Tam měl několik vystoupení a jedno z nich bylo i na seniorské konferenci. V červnu měli premiéru mladší členové souboru. Zúčastnili se vystoupení v Drmoule na trávníku před místní školou, při akci "Sázení stromu tisíciletí" (lípa).⁵³

V roce 2003 se soubor zúčastnil několika akcí v Mariánských Lázních například: České Velikonoce a loučení se zimou, vystoupení ve společenském domě Casino při příležitosti módní přehlídky s tématem "V zámku a v podzámčí" nebo účast na zahájení lázeňské sezóny. V tomto roce také proběhl zájezd do německého Dobrikowa, kde soubor několikrát vystoupil.⁵⁴

Rok 2004 se stal pro soubor významným. Folklorní soubor Marjánek byl registrován u Ministerstva vnitra jako Občanské sdružení Dětský folklorní soubor Marjánek. V tomto roce měla premiéru Malá chodská muzika, která se poprvé představila veřejnosti na vystoupení v hotelu Lunapark. Soubor opět účinkoval na několika akcích - "Učňovský den", "Setkání" dětských folklorních souborů v Teplé nebo na vánočním vystoupení v hudební škole ve Starém Plzenci.⁵⁵

Ve školním roce 2005/2006 získal Marjánek statut pořadatele folklorního festivalu Mariánský podzim. Zúčastnil se také folklorního krojového plesu v Chomutově, mezinárodního folklorního festivalu "Čermenské slavnosti", soutěže v České Lípě a dvakrát přijal pozvání do Německa.⁵⁶

V následujících třech letech se Dětský folklorní soubor Marjánek účastnil mnohých akcí v Mariánských Lázních i v jiných městech České republiky. Mezi nejvýznamnější se řadí například: účast na regionální přehlídce dětských folklorních souborů v Karlových Varech, účast na folklorním festivalu "Polabská vonička" Nymburk, vystoupení na mezinárodním folklorním festivalu v Karlových varech, účast na oslavách "Den Země", zájezd do města Herzeg Novi v Černé Hoře, účast na mezinárodním folklorním festivalu v Písku, účast na Vinobraní na hradu Loket

---

⁵³http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs&limitstart=115

⁵⁴http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs&limitstart=105

⁵⁵http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs&limitstart=95

⁵⁶http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs&limitstart=80

a vystoupení na Eurofestivalu v Mariánských Lázních při příležitosti neformální schůzky ministrů práce a sociálních věcí Evropské unie.⁵⁷

V roce 2010 se Marjánek zúčastnil Národního krojového plesu Folklorního sdružení České republiky v Top hotelu Praha.

Soubor přijal pozvání do západního Rumunska do Moneasy a vystupoval i v jižní části Litvy v městě Alytus.⁵⁸

V roce 2011 Marjánek Na Boží hod Velikonoční uspořádal folklorní odpoledne s názvem “Marjánkovské jarnění“, účastnil se folklorního v Belgii a na Vánoce připravil program plný předvánočních zvyků, koled a tanců.⁵⁹

3. 2. 2 Repertoár⁶⁰

Dětský folklorní soubor Marjánek zpracovává folklorní oblast Chodska a blízkého okolí. Většina repertoáru pochází ze sbírek Jindřicha Jindřicha nebo Jindřicha Šimona Baara.

Lidová hudba Marjánku hraje písně z Chodského regionu, ale také písně z Karlovarska a Jižních Čech. Soubor hraje vlastní úpravy, které dělá pan Mgr. Josef Babička.

Od založení souboru většinu choreografií dělala Zdena Hurtová (Bahledová). V roce 2009 se choreografkou stala slečna Alžběta Krejčíková a některá pásma si upravil kolektiv, ve kterém působí Kateřina Jandlová, Jiří Průcha, Lenka Hanzlíková a Sandra Heřmanová.

Repertoár Marjánku zahrnuje písně, tance, taneční pásma a tématická pásma. Soubor se zabývá zpracováváním lidových zvyků v divadelně – taneční podobě. Pásma obsahující některé ze zvyků jsou například: Cesta k Betlému (Pásmo obsahuje tradiční Vánoční zvyky, koledy a tance), Masopust s vítáním jara a pálením smrtky (pásmo s tradičními říkankami), Masopustní rej (Zde se objeví množství tradičních masek, které lidé nosili na Karlovarsku).

---

⁵⁷ Z korespondence s Kateřinou Jandlovou.

⁵⁸ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs&limitstart=25

⁵⁹ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs&limitstart=5

⁶⁰ Z korespondence s Kateřinou Jandlovou (16. 2. 2012).

Do repertoáru Marjáňku patří jak tance, tak i taneční pásma.⁶¹

3. 2. 3 Reprezentační činnost

Mezinárodní folklorní festival "Mariáňský podzim" v Mariáňských Lázních

"Nultý ročník" přehlídky folklorních souborů se konal ve dnech 1. – 2. října 2004 za přispění mnoha právních subjektů z Mariáňských Lázní a okolí. Zde vystoupily soubory: Skejušan z Chomutova, Úslaváček ze Starého Plzně, Stázka z Teplé, Marjánek a Rozmarýnek z Mariáňských Lázní. Během odpoledne jednotlivé soubory vystoupily v hotelu Butterfly a večer se konal slavnostní koncert ve Společenském domě Casino. Další den proběhlo, zkrácené vystoupení pozvaných souborů na kolonádě.⁶²

První ročník "Mariáňského podzimu" probíhal ve dnech 22. – 25. září 2005. Folklorní festival navázal na přehlídku z roku 2004, která vzbudila kladné ohlasy. Při oficiálním zahájení festivalu se ujali slova Libor Hanka – předseda regionálního sdružení širšího Karlovarska, Jiří Chval – místo starosta Mariáňských Lázní a Sandra Heřmanová – ředitelka festivalu. Pozvané dětské soubory tančily odpoledne v prostoru kolonády a večer probíhal v hotelu Monty pořad "Večer s lidovou písní". Vyvrcholením celého festivalu byl program "Roztančené divadlo aneb to nejlepší z folkloru", kde vystoupily soubory: Dyleň, Rokyta a Sluníčko z Rokycan, Ostravička z Ostravy, Skejušan a Marjánek. Velmi zajímavé bylo vystoupení Indonéské taneční skupiny. Během celého festivalu bylo možné shlédnout vernisáž na téma "Lidová kultura".⁶³

Na druhém ročníku, Mariáňského podzimu, 21. – 24. září, vystoupilo deset souborů z Čech, Moravy a Slovenska. Po zahájení festivalu následoval průvod městem. Další den probíhalo vystoupení dětských souborů na kolonádě a závěr dne proběhl v mariáňsko – lázeňském divadle. Zde se konal hlavní program "Roztančené divadlo".

---

⁶¹ Z korespondence Kateřinou Jandlovou.

Výběr pásem a tanců: Honzíček, Vitamíny, Husičky, Pod Dubem, Něco je kulatý, Švec, Johanes, Selát (Zelený kůsek), Jarmark a Manšestr. V neposlední řadě soubor Marjánek tančí tradiční chodské tance tzv. "chodská kolečka" a jiné tance jako například: Postřekovská a Mrákovská kola, Pajryš polka, Dudáček - vojenský tanec, Hulán, Rejdovačka, Špacírka (tanec s diváky), Mateníky nebo Košťatovská polka.

⁶² http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=63&lang=cs

⁶³ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=64&lang=cs

Následující den byly soubory přijaty na radnici a po skončení uvítání následoval průvod městem, ve kterém děti zpívaly a tančily. V odpoledních hodinách začal program “Roztančených ulic“ a večer “Lidová veselice“ v hotelu Evropa. Konec festivalu se konal v dopoledních hodinách na kolonádě. Jako již tradičně návštěvníci festivalu mohli shlédnout výstavu fotografií s názvem “Tady jsme doma“.⁶⁴

Třetí ročník festivalu se konal 20. – 23. září 2007 s podtitulem “Mezinárodní folklorní festival v barvách babího léta“. Na tomto festivalu se představily mimo jiné soubory Megas Alexandros z Řecka, Miglance z Polska, Mikeš z Říčan u Prahy a Rozmarýnek Program zůstal v porovnání s minulým ročníkem bez výrazných změn a přibylo několik “novinek“. Nová byla etnografická výstava s názvem “Řecko blízké i vzdálené“ nebo řemeslný jarmark, na kterém řemeslníci předváděli výrobu keramiky, řezbu ze dřeva, výrobu ozdob ze sušených květín a šustí.⁶⁵

Čtvrtý ročník proběhl 17. – 21. září 2008. Akce spadala do programu oslav dvou sté lázeňské sezóny v Mariánských Lázních. Festival začal národopisnou výstavou, “Dřevěný svět Petra Zoričáka“, která se věnovala Slovensku. Největší návštěvnost opět zaznamenal program “Roztančené divadlo aneb to nejlepší z folkloru“ v městském divadle. Druhou největší akcí byl průvod městem a jeho zakončení na kolonádě, kde se prezentovaly jednotlivé soubory. Nechyběl ani tradiční program jako “Roztančené ulice“, “Lidová veselice s ochutnávkou vína“ a “Odpoledne s dětským folklorem“.⁶⁶

Pátý ročník se konal 17. – 20. září 2009. Během festivalu se uskutečnilo více než deset programů různé délky a obsahu, na kterých účinkovaly soubory: Rosénka, Podjavořičan z Telče, Oldšava z Uherského Brodu, Prácheňáček ze Strakonice, Dětský soubor z Ratíškovice, Topol’an ze Slovenska, Rozmarýnek a Marjánek. Dále zde vystoupilo několik hostů např.: pěvecký soubor Plamínek, Dechový orchestr mladých, Junior dixieland ze základní umělecké školy v Mariánských Lázních a Lidová muzika z Chrástu.⁶⁷

---

⁶⁴ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=51&Itemid=65&lang=cs

⁶⁵ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=66&lang=cs

⁶⁶ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=53&Itemid=67&lang=cs

⁶⁷ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=68&lang=cs

Šestý, 16. – 19. září 2010, a sedmý, 15. – 18. září 2011, ročník mezinárodního folklorního festivalu “Mariánský podzim“ probíhaly v tradičním duchu festivalu. Hlavní body programu byly v obou ročnících beze změn. Jen přibyly některé novinky jako mobilní pódium, kompletní ozvučení, přesunutí řemeslného jarmarku na kolonádu a větší počet laviček. Pozvání na festival přijalo mnoho domácích i zahraničních souborů. Mezi zahraniční soubory patřily: Branislav Nusić z Chorvatska, Kysučan ze Slovenska a soubor Spicul z Rumunska.^{68,69}

3. 3 *Dětský folklorní soubor Dyleň*

Dětský folklorní soubor Dyleň vznikl v roce 1993 a od začátku působení má dva zřizovatele – Soubor písní a tanců Dyleň a Dům dětí a mládeže Karlovy Vary.⁷⁰

Zpracovává písně, tance a lidové zvyky z nejzápadnější části Čech, Chebska a pohraničí. Tento kraj byl po staletí domovem Čechů a Němců. Díky tomu zde vznikla jedinečná kultura ovlivněna českým a německým lidem. V této oblasti se mluvilo specifickým nářečím – Egerlandštinou.

Vedoucí souboru je Alena Mičkaninová a Patricie Šilerová, muziku vede Barbora Adamovicová.⁷¹

Soubor pracuje ve třech tanečních odděleních. Nejmenší děti (čtyři roky až šest let) vystupují pod názvem Holoubátka, menší děti (šest až devět let) vystupují pod názvem Blešky. Nejstarší děti - dětský folklorní soubor - (devět až patnáct let) už doprovází dětská lidová muzika.⁷²

Dětský soubor Dyleň doprovází vlastní lidová muzika ve složení: dudy, housle, viola, kontrabas, klarinety a flétna.⁷³

Soubor Dyleň se pravidelně zúčastňuje mnoha známých folklorních festivalů a přehlídek v celé České republice. Od roku 1996 je pořadatelem Karlovarského folklorního festivalu.

---

⁶⁸ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=178&Itemid=75&lang=cs

⁶⁹ http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=189&Itemid=77&lang=cs

⁷⁰ <http://www.dylen.cz/deti/default.aspx>

⁷¹ <http://www.dylen.cz/deti/kontakt.aspx>

⁷² <http://www.kffestival.cz/SPaTDylen.php>

⁷³ http://www.dylen.cz/doc/VH912010_zprmuzika.pdf

Mezi největší úspěchy patří například: Dětská Strážnice (2004), reprezentace České Republiky v Černé Hoře (2004), účast na jubilejním šedesátém ročníku mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici (2005), celostátní přehlídka dětských folklorních souborů Jihlava (2007), účast na Národním krojovém plese v Praze (2010)⁷⁴

Dětský folklorní soubor Dyleň vystupuje v rekonstruovaném karlovarském kroji.⁷⁵

3. 3. 1 Historie⁷⁶

„Folklorní soubor Dyleň má velmi bohatou a dlouhou historii. Samotné počátky lze najít před rokem 1954.

V roce 1954 založil učitel hudby a matematiky Miroslav Baloun při základní škole Jana Ámose Komenského pěvecký sbor. Za čas napadlo jeho manželku Alešu oživit dětský zpěv tancem. A právě v roce 1957 začaly Karlovarský dětský sbor písní a taneční kroužek vystupovat společně. Děti postupně odrůstaly a z dětského tanečního kroužku se přirozeným způsobem stal v roce 1963 soubor dospělých, vystupující až do roku 1974 pod jménem Mládí. Od doby svého založení nacvičoval tento soubor tance z různých oblastí tehdejšího Československa a tuto mozaiku předváděl hlavně zahraničním návštěvníkům Karlových Varů. V roce 1974 bylo Mládí přejmenováno na Dyleň podle báje o předené hory Dyleň v Českém lese, která leží na česko-německé hranici, a pod tímto názvem funguje soubor až do dnešní doby.“⁷⁷

V roce 1987 přebírá vedení souboru Lubor Hanka a společně se svou manželkou, Evou Hankovou, vytvářejí hudebně taneční pásma a nadále se věnují sběru folklorních materiálů z pohraniční oblasti.

Po roce 1990 přichází do Dyleň stále více malých dětí a v roce 1993 vzniká Dětský folklorní soubor Dyleň, který vede dcera manželů Hankových.

V roce 1994 začal soubor pracovat jako občanské sdružení a Lubor Hanka inicioval založení Regionálního sdružení širší Karlovarsko.

---

⁷⁴ <http://www.dylen.cz/deti/default.aspx> a informace od Vlasty Kubouškové

⁷⁵ Viz příloha č. 16, 17 a 18.

⁷⁶ <http://www.fos.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=7424>

⁷⁷ <http://www.kffestival.cz/SPaTDylen.php> [cit. 8. března. 2012].

Ve školním roce 1995/1996 proběhl první ročník Karlovarského folklorního festivalu v Karlových Varech, na kterém vystoupily, mimo jiné domácí a zahraniční soubory, také SPaT⁷⁸ a Dětský folklorní soubor Dyleň. Díky festivalu vzrostl věhlas souboru a zanedlouho dostal několik nabídek k reprezentaci České republiky v zahraničí.

V následujících letech se Dětský folklorní soubor rozrůstal, a tak vznikly dvě oddělení přípravy: nejmladší děti - Holoubátka a mladší děti – Blešky. Obě tyto složky vedla Eva Hanková.

Starší děti, které chodily do dětského folklorního souboru Dyleň, už vystupovali s lidovou muzikou na řadě akcí Domu dětí a mládeže (Velikonoční vystoupení, Vánoční vystoupení...).

Mezi roky 2000 – 2003 se soubor nadále rozrůstal a Soubor písní a tanců podnikl několik zahraničních cest. Například reprezentoval Českou Republiku na festivalu v Polsku nebo Švédsku. Děti, které již nemohly chodit do dětského oddělení, a přesto chtěly být součástí folklorního souboru, si v roce 2003 založily nové oddělení – “Jeleni v Dyleni“. Zde se sdružují lidé od patnácti až do třiceti let pod vedením Lubora Hanky.^{79, 80, 81}

V roce 2004 vyhrál Dětský folklorní soubor regionální přehlídku v Karlových Varech a byl pozván na festival Dětská Strážnice. Tento rok také soubor reprezentoval Českou republiku na festivalu v Černé Hoře.⁸²

Během dvou let vystoupil dětský folklorní soubor na jubilejním šedesátém ročníku folklorního festivalu Strážnice a na Viktoriánských slavnostech v Chomutově. “Jeleni“ byli reprezentovat Českou republiku v Německu a Finsku a soubor byl pozván na dvanáctý ročník středočeského folklorního festivalu “Tuchlovická pouť“.⁸³

Rok 2007 byl pro soubor slavnostní. Prvního prosince soubor oslavil padesát let své činnosti. V tomto roce se soubor účastnil celostátní přehlídky v Jihlavě.⁸⁴

Ve školním roce 2008/2009 se Dyleň zúčastnila turné po Mexiku. Tento zájezd proslavil soubor i za oceánem.

---

⁷⁸Soubor písní a tanců.

⁷⁹<http://www.fos.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=7424>

⁸⁰<http://dysten.wgz.cz/2000>

⁸¹<http://dysten.wgz.cz/2001>

⁸²<http://dysten.wgz.cz/2004>, <http://www.janosikovdukat.fos.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=6703>

⁸³<http://www.dysten.cz/deti/default.aspx>, <http://dysten.wgz.cz/2005>, <http://dysten.wgz.cz/2006>

⁸⁴<http://dysten.wgz.cz/2007>

V tomto roce se také konaly oslavy – šest set osmdesát let města Karlovy Vary, kde vystoupily všechny složky Dyleň. ⁸⁵

V roce 2010 přijal soubor Dyleň pozvání na národní krojový ples v Praze, a také vystoupil na folklórním plese na Maltě. Dětský soubor se účastnil Dětské Strážnice a jako každý rok účinkoval na tradičním vánočním koncertě. ⁸⁶

V roce 2011 se SPaT zúčastnil folklórního festivalu CIOFF⁸⁷ ve Slovinsku. ⁸⁸

3. 3. 2 Repertoár

Dětský folklorní soubor Dyleň zpracovává písně a tance západočeské folklorní oblasti s orientací na Karlovarsko. Soubor svůj repertoár čerpá z publikací Aleši a Miroslava Balounových, Karla Plicky a Karla Jaromíra Erbena. ⁸⁹

Lidová hudba Dyleň hraje hlavně písně z karlovarského regionu, ale do repertoáru řadí i písně z Chodska, Plzeňska a Jižní Čech. Soubor hraje vlastní úpravy písní, ale i úpravy Dalibora Bárty nebo Jaroslava Krčka. ⁹⁰

Choreografií tanečních pásem se zabývá Mgr. Eva Hanková a v současné době předává své zkušenosti mladší “souborácké“ generaci. Podle historických materiálů soubor zrekonstruoval několik dříve typických tanců z širšího okolí Karlových Varů a také má velmi rozsáhlý repertoár, který zahrnuje tance řemeslnické, tance a taneční hry oblíbené při zábavách například mateníky, polky, sousedské nebo runde. ⁹¹

V choreografiích a úpravách písní ⁹² se odráží tvořivost členů souboru a jejich láska k folkloru.

---

⁸⁵ <http://dysten.wgz.cz/2008>

⁸⁶ <http://www.dysten.cz/deti/co10.aspx>

⁸⁷ Mezinárodní rada organizací folklórních festivalů a lidových umění.

⁸⁸ <http://www.dysten.cz/deti/co11.aspx>

⁸⁹ http://www.dysten.cz/doc/VH912010_zprmuzika.pdf

⁹⁰ dtto

⁹¹ <http://www.dysten.cz/cj/default.aspx>

⁹² <http://www.dysten.cz/cj/cd.aspx>

Výběr písní: Chtěl jet sedlák do mlejna , Když jsem šel od svojí milý Hančičky, Krušnohorské lendlery, Když nebudu milou mít, Odletěl holoubek a Jak se ta travička.

Díky tomu jsou tanečně – hudební pásma⁹³ Dětského folklorního souboru Dyleň oceňována na nejrůznějších soutěžích a přehlídkách.

3. 3. 3 Reprezentační činnost

Mezinárodní folklorní festival v Karlových Varech

„První ročník Karlovarského folklorního festivalu se konal v roce 1996 díky Evě a Luboru Hankovým, významným českým folkloristům. Od samého počátku byl festival organizován dobrovolníky, členy karlovarského Souboru písní a tanců Dyleň, ale i jejich přáteli, rodinami či známými – všemi, kdo chtěli pomáhat a kdo si uvědomovali, že folklorní festival má v Karlových Varech své místo a svůj smysl. Festival se od roku 1996 a za léta své existence hostil soubory z Afriky, Ameriky, Austrálie a Oceánie a z většiny evropských zemí.

Karlovarský folklorní festival rok od roku roste. Pořadatelé přicházejí s novými pořady, které z festivalu svým zaměřením dělají akci přesahující do mnoha jiných odvětví, tedy akci s širším významem než pouze kulturním, či zábavným. Profesionalita a důležitost festivalu byly podtrženy v roce 2010, kdy byl Karlovarský folklorní festival zařazen na seznam světové organizace I.O.V.⁹⁴, a jeho popularita mezi karlovarskými obyvateli byla stvrzena vítězstvím v anketě Mladé Fronty DNES a oceněním festivalu titulem „Nejlepší kulturní událost Karlovarského kraje roku 2010“.⁹⁵

Jelikož všechny ročníky jsou si programově velmi podobné a liší se pouze v některých programech a pozvanými soubory, uvedu zde pouze jeden, šestnáctý ročník, který se konal 30. srpna – 4. září. 2011.⁹⁶

---

⁹³ <http://www.dylen.cz/deti/default.aspx>

Výběr pásem: Ende den de, Hračky plačky (pásmo o hře, nemoci a uzdravení), Velikonoční průplety (taneční číslo s velikonočním námětem) Nový šátek - pěkný šátek (o tom, že i v dřívějších dobách měly dívky starosti s módou). Kola kolečka pro holečka (choreografie pro rázná děvčata a nesmělé chlapce), Jarmark (aneb jak vyrobené zboží na nedalekém jarmarku prodati a za utržený peníz ducha obveseliti.) Dalovičtí proti Tuhnickým (co se vše může stát, když se potkají děti z okolí).

⁹⁴ Institut odborného vzdělávání.

⁹⁵ <http://www.kffestival.cz/zhistorie.php> [cit. 8. března. 2012].

⁹⁶ <http://www.kffestival.cz/aktualnir.php>

První den festivalu je zahájen "Festivalovým podvečerem". Pořad probíhá v Domě kultury v Jáchymově, kde se představí zahraniční soubory.

"Svět tančí" - Tento pořad vznikl za spolupráce Karlovarského folklorního festivalu a Krajského úřadu Karlovarského kraje. Zde se probíhají cizojazyčné diskuze o životě, historii a kultuře cizího národa, ze kterého pozvaný soubor pochází.

Prostranství před lázeňským hotelem Thermal je tradičně využíváno ke slavnostnímu zahájení mezinárodního folklorního festivalu. Zde, mimo jiné, řekne několik slov ředitel festivalu pan Lubor Hanka a probíhá i malá taneční prezentace souborů.

Na závěr druhého dne se tradičně koná "Exotic dance show". Zde vystupují nejlepší zahraniční soubory, které mohou diváci vidět na dalších programech karlovarského folklorního festivalu. Na letošním ročníku se představí folklorní soubor z turecké části Kypru, soubor profesionálních tanečníků a muzikantů z Ruska - Ural, La Gimbeurtée d'Chiddes – folklorní soubor z Francie a slovenský soubor Vagonár z Podpradu.

"Folklórpárty" je pro všechny, kteří chtějí strávit příjemný večer se členy českých i zahraničních souborů v uvolněné atmosféře Lázeňské léčebny Mánes. Tato "párty" začíná hned po skončení předešlého programu v karlovarském městském divadle.

Další festivalový den začíná akcí "Muzika na schodech", kde se zajímavého a poutavého povídání ujímá karlovarský historik Dr. Stanislav Burachovič, který přednáší o tradicích a historii Karlovarského kraje a jeho slova jsou doplňována krátkými vstupy českých a zahraničních muzik.

Akce "Žijí s námi" je festivalovou novinkou. Každý rok se na festivalu představí nějaká národnostní menšina, žijící na území České republiky. Letošní program bude zaměřen na členy vietnamské menšiny. Tento program je organizován ve spolupráci s programem Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra a Centra pro podporu integrace cizinců v Karlových Varech.

Vyvrcholením celého dne je slavnostní průvod městem a následný galaprogram v lázeňském hotelu Thermal. Zde představí všechny soubory jen to nejlepší.

Poslední den festivalu začíná “Snídání u pramenů“ a následuje “Zpívání u pramenů“ Po skončení ranního programu je pro návštěvníky přichystána “Folklorní stezka“, kde si mohou děti vyzkoušet karlovarský kroj, naučit se jednoduché tance a prohlídnout si loketský hrad. Na úplný závěr festivalu je přichystán program s názvem “Mezinárodní folklorní odpoledne v Lokti“. Zde naposledy vystoupí zahraniční hosté.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo podat ucelený přehled dětských folklorních souborů v Karlovarském kraji. Při zpracovávání tématu jsem si uvědomila, že toto téma přesahuje rozsah bakalářské práce, a proto bych ho chtěla dále rozvíjet v diplomové práci.

Díky mému aktivnímu členství v dětském folklorním souboru Stázka se mi stalo blízké vše, co nějakým způsobem patří k folkloru. Proto jsem se rozhodla zmapovat folklorní soubory v Karlovarském kraji. A proč zrovna Karlovarsko? Protože jsem v této lokalitě vyrůstala a považuji ji za svůj domov. Doufám, že tuto práci ocení všichni „folkloristé“, kteří mají zájem utvrdit se ve svých názorech a vědomostech nebo „nováčci“, kteří se chtějí dozvědět něco více o folklorních souborech působících v oblasti, kde po staletí vedle sebe žili Češi a Němci.

Při zpracovávání tématu jsem zjistila zajímavé skutečnosti týkající se činnosti folklorních souborů a zdrojů ze kterých čerpají, avšak nejzajímavější zjištěním se pro mne staly samotné kroje a jejich lokální rozdíly.

Bakalářskou práci zahajuji charakteristikou oblasti a stručným popsáním její historie. Zařazení lidových tradic pak má své opodstatnění, neboť většinu těchto tradic udržují nebo oživují folklorní soubory, které zde působí a zabývají se oblastí Karlovarska. Proto jsem se snažila jednotlivé tradice a zvyky stručně popsat a vysvětlit. Do kapitol o tradicích jsem zařadila i sběratelství, ze kterého pochází většina dochovaných materiálů.

Největší prostor věnuji přehledu dětských folklorních souborů, které působí v Karlovarském kraji. V kapitolách věnovaných této tematice se zabývám jednotlivými soubory a stručně zde popisuji a mapuji jejich historii, repertoár a reprezentační činnost. Proto tato práce může sloužit i jako dokumentace činnosti folklorních souborů na Karlovarsku v roce 2012.

Seznam použité literatury a pramenů

- [1] Balounová, Aleša, *Lidové kroje na Karlovarsku 1. a 2. díl*. OKS Karlovy Vary 1990.
- [2] Balounovi, Aleša a Miroslav, *Lidové písně nejzápadnější části Čech 1. díl*. Karlovy Vary 1984.
- [3] Burachovič, Stanislav, *Výroční obyčeje na Karlovarsku*, OKS Karlovy Vary 1986.
- [4] České lidové písně, *Cestami českých sběratelů lidových písní* [online]. Dostupné z: <http://lidovepisne.cz/cesty01.html>.
- [5] Dětský folklórní soubor Dyleň, *Co nás společně čeká* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.dylen.cz/deti/co.aspx>.
- [6] Dětský folklórní soubor Dyleň, *Dětský folklórní soubor Dyleň* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.dylen.cz/deti/default.aspx>.
- [7] Dětský folklórní soubor Dyleň, *Choreografie, ve kterých nás uvidíte* [online]. Dostupné z: <http://www.dylen.cz/deti/repertoar.aspx>.
- [8] Dětský folklórní soubor Dyleň, *Kontaktní osoby v případě potřeby* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.dylen.cz/deti/kontakt.aspx>.
- [9] Dětský folklórní soubor Marjáněk, *Členové souboru* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=2&lang=cs.
- [10] Dětský folklórní soubor Marjáněk, *Festival* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=27&Itemid=61&lang=cs.
- [11] Dětský folklórní soubor Marjáněk, *O Marjánku z Mariánských Lázní* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=27&lang=cs.
- [12] Dětský folklórní soubor Marjáněk, *Stalo se* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: http://marjanek.com/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=71&lang=cs.
- [13] Hanková Eva, *Známé - neznámé tváře a kraje XIX. - Lubor Hanka, Dyleň a Karlovarsko* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.fos.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=7424>.

- [14] Karlovarský folklórní festival, *Program a doprovodné akce* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.kffestival.cz/aktualnir.php>.
- [15] Karlovarský folklórní festival, *Z historie Karlovarského folklórního festivalu* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.kffestival.cz/zhistorie.php>.
- [16] Klsák, Jiří, a kolektiv autorů, *Karlovarský kraj*, Karlovarský kraj 2003. ISBN 80 – 239 – 1943 – 1.
- [17] Korespondence s Kateřinou Jandlovou.
- [18] Kronika dětského folklórního souboru Stázka z let 1992 – 2011.
- [19] Kronika města Teplá.
- [20] Osobní rozhovory s Mgr. Hanou Vithovou a Vlastou Kubouškovou.
- [21] Sdružená obec baráčníků, *Kroje na Karlovarsku* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.baracnici.qsh.cz/default.aspx?pg=71cae970-207d-479d-9d73-132139aadd0f>.
- [22] Soubor písní a tanců Dyleň Karlovy Vary, *Oficiální stránky archivní složky souboru* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: <http://dysten.wgz.cz/>
- [23] Soubor písní a tanců, *Výroční zpráva muzika* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: http://www.dysten.cz/doc/VH912010_zprmuzika.pdf.
- [24] Srpová, Stanislava, *Dětský folklórní soubor Stázka – historie, současnost*, Plzeň: Fakulta Pedagogická Západočeská univerzita v Plzni 2009, 162s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Marie Nováková.
- [25] Stavělová, Světlana, *Lidové tance v guberniálním sběru z roku 1819*. IPOS 1996, ISBN 80 -7068 – 039 – 3.
- [26] Vithová, Hana, Vlasta Kuboušková, *Charakteristika regionu širší Karlovarsko a Chebsko*, Praha: Škola folklórních tradic 2001/2002.
- [27] Vithová, Hana, *Folklórní soubor Stázka, historie a současná činnost*. Plzeň: Konzervatoř Plzeň 2010, Vedoucí absolventské práce Mgr. Lenka Bočanová.
- [28] Základní škola a Mateřská škola , *Referát – zeměpis - Karlovarský kraj* [online]. [cit. 25. 3. 2012]. Dostupné z: <http://zstrebivlice.blog.cz/0602/referat-zemepis-karlovarsky-kraj>.

Resumé

Obsahem této bakalářské práce je zmapování dětských folklorních souborů v Karlovarském kraji. Dále se tato práce zabývá lidovými zvyky, tradicemi, karlovarskými kroji i lidovou architekturou na Karlovarsku. Neboť toto vše je nedílnou součástí jak folklorních souborů, tak i kultury Karlovarského kraje.

V práci je uvedena stručná charakteristika regionu, ve kterém dětské folklorní soubory působí, a také obsahuje výčet a popis lidových tradic a zvyků Karlovarska, které se promítají v repertoáru folklorních souborů.

Hlavní část práce zpracovává přehled dětských folklorních souborů v Karlovarském kraji. Obsahuje stručnou historii, repertoár, který soubory hrají, a na posledním místě je reprezentační činnost, díky níž se soubory zviditelňují a reprezentují své město.

Klíčová slova

Dětské folklorní soubory, Karlovarský kraj, egerlandské nářečí, Stázka, Marjáněk, Dyleň

Summary

The content of this bachelor work is monitor children's folklore groups in Karlovy Vary Region. Furthermore, this work is about the folk customs, traditions, costumes and folk architecture in Karlovy Vary, because all this is necessary for folklore groups and for culture of Karlovy Vary Region.

The work is described a brief characteristic of the region, where the folklore groups do their activity and also contains a list and description of folk traditions and customs of Karlovy Vary Region, which are reflected in the repertoire of folklore groups.

The main part process overview of children's folklore in the Karlovy Vary Region. Contains brief history, repertoire, which groups plays and in last place is a representative actions, with which folk groups represent your city and it makes them popular.

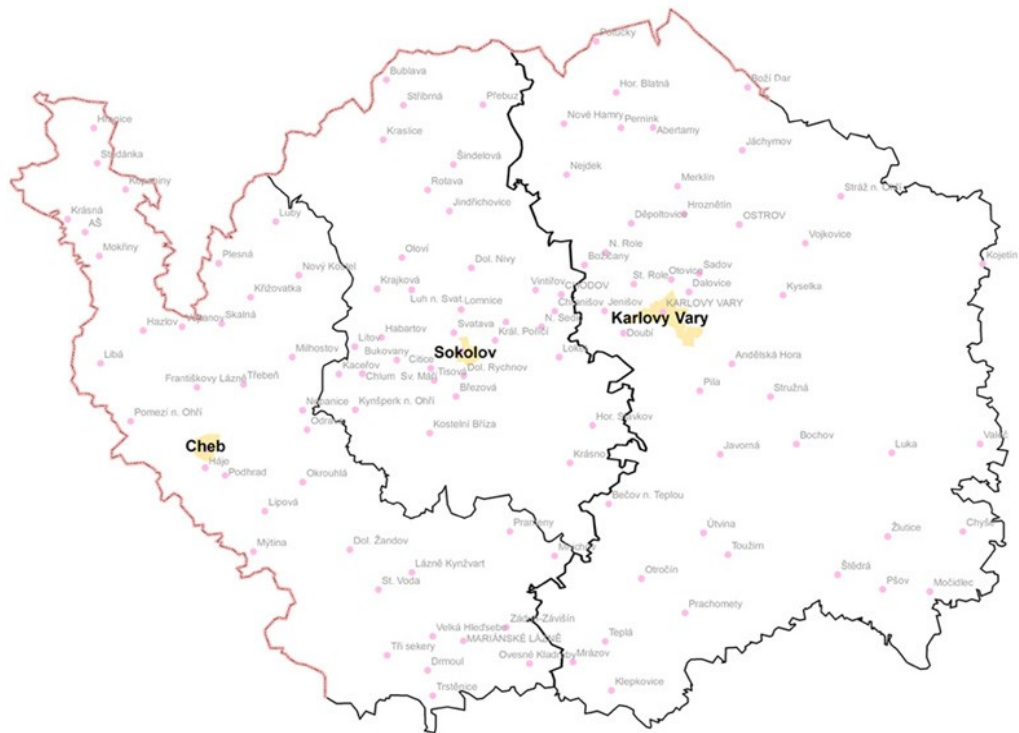
Key words

Children's folklore , Karlovy Vary Region, egerland dialect, Stázka, Marjáněk, Dyleň

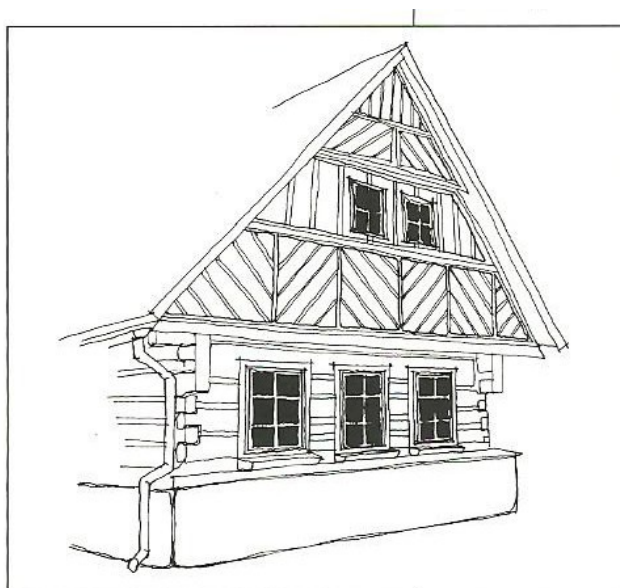
Seznam příloh

- Příloha č. 1 Karlovarský kraj
- Příloha č. 2 Roubená stavba
- Příloha č. 3 Chlévní typ domu
- Příloha č. 4 Chebská intarzie
- Příloha č. 5 Rozdělení krojových oblastí dle Aleši Balounové
- Příloha č. 6 Dětský kroj
- Příloha č. 7 Ženský severozápadní kroj
- Příloha č. 8 Mužský severozápadní kroj
- Příloha č. 9 a 10 Mužský jihovýchodní kroj
- Příloha č. 11 Ženský jihovýchodní kroj
- Příloha č. 12 Tepelský kroj (dospělý)
- Příloha č. 13 Tepelský kroj (dětský)
- Příloha č. 14 Chodský kroj (dospělý)
- Příloha č. 15 Chodský kroj (dětský)
- Příloha č. 16 a 17 Karlovarský kroj (dospělý)
- Příloha č. 18 Karlovarský kroj (dětský a polo - dospělý)

Příloha č. 1 Karlovarský kraj

Příloha č. 2 Roubená stavba

Typická stavba roubená

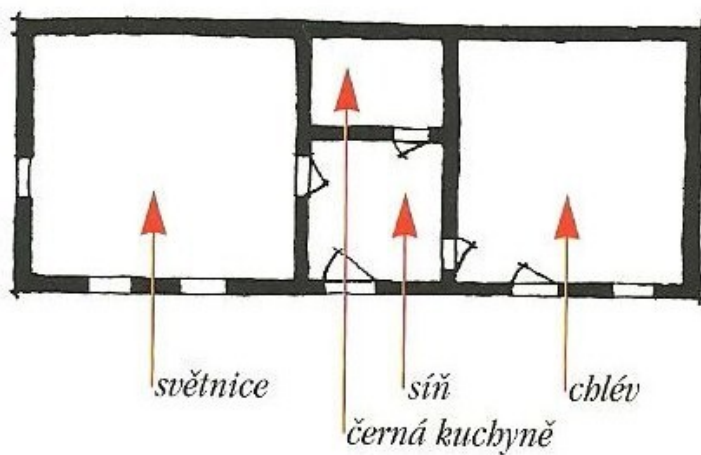
průčelí a náde

¹ <http://www.georeal.cz/orto/index.htm>,

² Dvořák, Václav jr., 555 památek lidové architektury České republiky, Kartografie Praha + Nakladatelství a vydavatelství Soukup & David, 2000 58s. ISBN 80 – 7011- 674 - 9

Příloha č. 3 Chlévní typ domu

dům chlévní

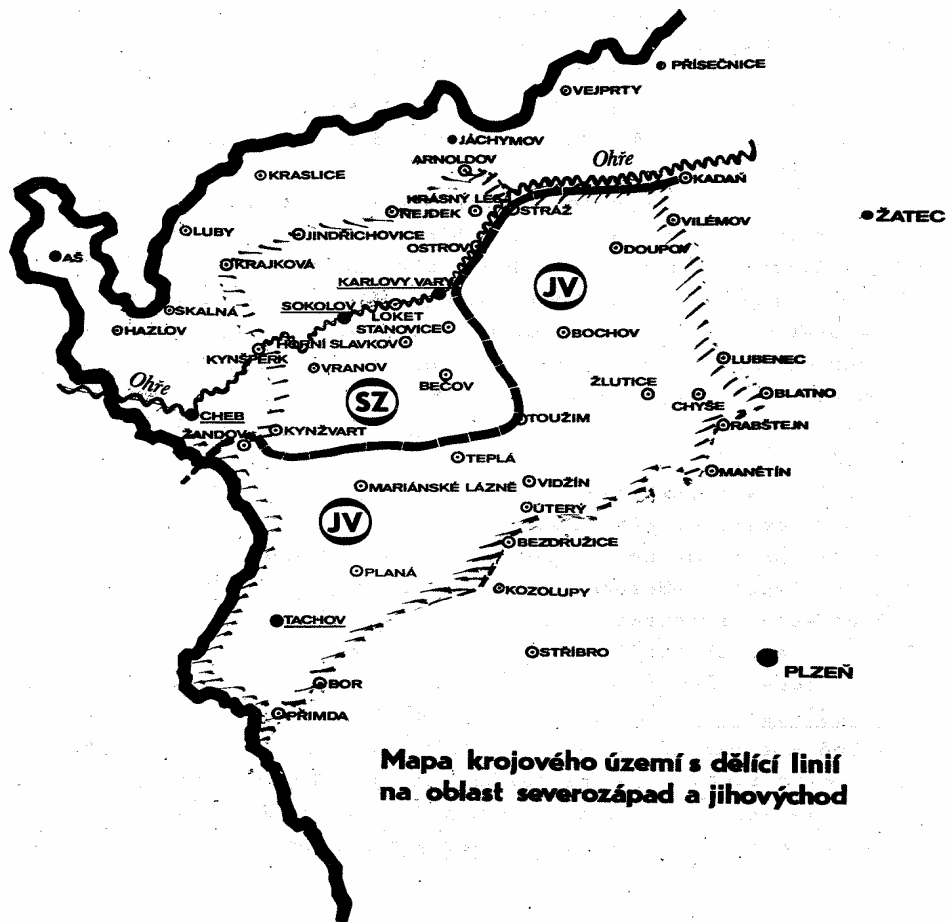
Příloha č. 4 Chebská intarzie

3 Dvořák, Václav jr., 555 památek lidové architektury České republiky, Kartografie Praha + Nakladatelství a vydavatelství Soukup & David, 2000 58s. ISBN 80 – 7011- 674 – 9.

4 <http://www.muzeumcheb.cz/projekt/Pruvod/08/36.html>

Příloha č. 5 Rozdělení krojových oblastí dle Aleši Balounové

Mapa krojového území s dělicími liniemi na oblast severozápad a jihovýchod

Příloha č. 6 Dětský kroj

chlapeček školák,
děvčátko v "kytličce"

děvčátko jdoucí "přes pole"
do městečka, do sousední vsi)

matka s batoletem

Příloha č. 7 Ženský severozápadní kroj

7 Egerland – Jugend im Bund der Eghalanda Gmoin e. V., D – 8590 Marktredwitz, Egerländer Trachtenfibel, Münker & Schmidt, Frankfurt 1986

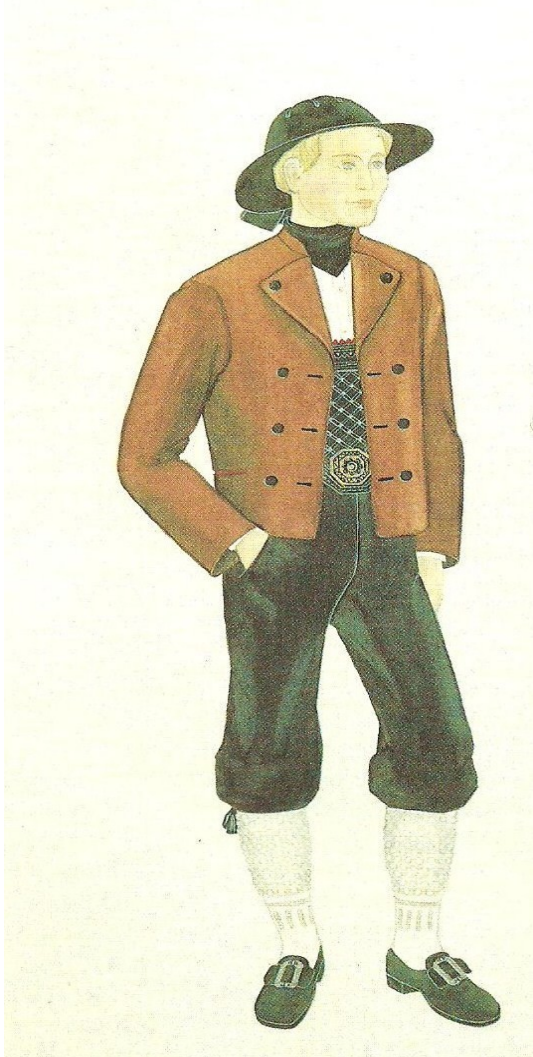
Příloha č. 8 Mužský severozápadní kroj

8 Fotografie souboru Dyleň

file:///C:/Users/kiruska/Desktop/sta%C5%BEn%C3%BD%20soubor%20(2).htm

Příloha č. 9 a 10 Mužský jihovýchodní kroj

9 Egerland – Jugend im Bund der Egerländer Gmoin e. V., D – 8590 Marktredwitz, Egerländer
Trachtenfibel, Munker & Schmidt, Frankfurt 1986
10 Fotografie souboru, kronika DFS Stázka

Příloha č. 11 Ženský jihovýchodní kroj

11 Egerland – Jugend im Bund der Eghalanda Gmoin e. V., D – 8590 Marktredwitz, Egerländer
Trachtenfibel, Münker & Schmidt, Frankfurt 1986

Příloha č. 12 Tepelský kroj (dospělý)

Obr. č. 13 Tepelský kroj (dětský)

12 Fotografie souboru, kronika dětského folklórního souboru Stázka

13 Fotografie souboru,

<https://picasaweb.google.com/tanec.stazka/BernardStatek18092010#5521215434440005970>

Obr. č. 14 Chodský kroj (dospělý)

Obr. č. 15 Chodský kroj (dětský)

14 Fotografie souboru,

http://marjanek.com/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=1&Itemid=57&lang=cs

15 Fotografie souboru,

http://marjanek.com/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=1&Itemid=57&lang=cs

Příloha č. 16 a 17 Karlovarský kroj (dospělý)

Obr. č. 18 Karlovarský kroj (dětský, polo - dospělý)

16 Fotografie souboru

file:///C:/Users/kiruska/Desktop/sta%C5%BEn%C3%BD%20soubor.htm

17 Dagmar Svobodová, http://dagaz.rajce.idnes.cz/13.Krojovy_ples_-_Praha/

18 Dagmar Svobodová, http://dagaz.rajce.idnes.cz/16._Karlovarsky_folklorni_festival/

